

DARBININKAS

Vol. LXXXVI, Nr.1
Sausis - January 5, 2001 Penktadienis-FridayPERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE
ir apie
LIETUVĄ

- Šiauliuose Pėsčiųjų bulvare duris atvėrė atnaujintas kino teatras "Laikas". Dabar tai vienintelis nedidelis - 115 vietų - kino teatras Lietuvoje, kuriame yra moderni aštuonių garso kanalų "Dolby Digital Surround EX" aparatūra. Tokia aparatūra yra ir kino ir kultūros centre "Saulė". Ji atvežta iš JAV, o kino projektorius išgytas Vokietijoje. Buvusią neįprastą kino "Laikas" salę perprojektavo architektas Algimantas Černiauskas. Kino salėje sumontuotos iš Suomijos gautos nenaudos, tačiau labai patogios ir išvaizdžios kėdės, apšviesti laiptai. Kino teatro atnaujinimui beveik pusės milijono litų paskolą paėmė savivaldybė, kino aparatūra išgauta išperkama nuoma už 230 tūkst. litų. Atnaujintame "Laikas" bus rodomi žymiausi europietiški filmai bei filmai vaikams. Vasarą kino teatro kavinukės siena atsivers į Pėsčiųjų bulvarą.

- Lietuvos telekomunikacijų bendrovė "Elsis" kitų metų pradžioje ketina pradėti taktinio lygmens radijo stočių gamybą, į kurią žada investuoti apie 1 - 1.5 mln. litų. Kontraktas su Krašto apsaugos ministerija sudarytas maždaug trejiems metams. 212 nešiojamų radijo stočių jau perduota ir bus išdalyta įvairiems Lietuvos reguliariosios kariuomenės daliniams ir savanoriams. Iš viso Krašto apsaugos ministerijai reikia daugiau nei 3000 radijo stočių.

- Kėdainių bendrovė "Vesiga", gaminanti majonezą, žengia į Rusijos rinką. 2000 m. lapkritį Kėdainių bendrovės dukterinė įmonė pradėjo veikti Kaliningrade. Nauja gamykla bus atidaryta Parnaskvėje. Investicijos sieks 0.5 mln. litų, per mėnesį bus pagaminama 200 tonų majonezo. Iš viso Kėdainių įmonės investicijos 2000 m. viršijo 3 mln. litų. Šiuo metu įmonėje dirba 100 žmonių.

- Keturiolikimė amžiuje Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas į Vilnių kvietė Europos amatininkus, pirklius ir žemdirbius. Praėjus šešioms amžiams Vilniaus meras Artūras Zuokas laiškais kreipėsi į Amerikos, Austrijos, Prancūzijos bei Didžiosios Britanijos lošimų namų savininkus, kviesdamas juos atvykti į Lietuvos sostinę ir išsirinkti vietas, tinkamas kazino. Lietuvos Seimas kol kas nepriėmė įstatymo dėl Azartinių lošimų, tačiau Vyriausybė savo projektą jau pateikė svarstymui.

- Beveik visos didžiosios Lietuvos reklamos agentūros jau yra prisijungusios prie pasaulinių agentūrų tinklų. Per jas Lietuvoje veikia "DMB&B", "Leo Burnett", "J Walter Thompson", "DDB", "McCann&Ericson", "BBDO Worldwide", "Saatchi&Saatchi". Lietuvoje besikuriantys tarptautiniai pramonės concernai labiau pasitiki geros reputacijos reklamos agentūromis, todėl lietuviškos agentūros, prisijungusios prie tarptautinių agentūrų tinklų, gauna daugiau užsakymų.

LIETUVOS PREZIDENTAS VALDAS ADAMKUS NEATMETA GALIMYBĖS SIEKTI NAUJOS KADENCIJOS

Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus, neseniai įveikęs savo kadencijos pusiaukselę, neatmeta galimybės siekti naujos pergalės rinkimuose 2002 metais. Lietuvos televizijos laidoje "Spaudos kubas" gruodžio 27 d. V. Adamkus tiesiai neatsakė į klausimą apie savo ketinimus po dvejų metų įvyksiančiuose prezidento rinkimuose, bet pareiškė nesigailis dėl 1998-aisiais prisiimtų išpareigojimų ir turįs planų ateičiai. "Manau, tai per ankstyvas klausimas, leiskit man dar įgyvendinti kai kurias savo svajones iki kadencijos pabaigos. Nors jau persirytom per pusę kadencijos, bet aš dar turiu planų ir manau, kad aš juos dar įgyvendinsiu", sakė prezidentas laidoje, tiesiogiai transliuotoje per Lietuvos televiziją. Drauge V. Adamkus pareiškė, kad, praėjus beveik trejiems me-

tams po išrinkimo, jis tvirtai jaučiasi prezidento pareigose. "Aš esu tose pareigose, man tas nekalia jokių problemų. Manau, prie to prisidėjo ir be galo daug patirties per tuos trejus metus", sakė V. Adamkus. Jis prisipažino, kad "realybė sudaužė iliuzijas", tačiau teigė, kad dabar prezidento pareigose jaučiasi daug stipresnis.

"Aš jaučiuosi daug stipriau, daug atsakingiau pasisakau įvairiais klausimais, ir ten, kur aš turiu prisiimti pilną atsakomybę, nesvarbu, populiaru ji ar nepopuliari, aš be jokių abejonių ją priimu", sakė V. Adamkus.

V. Adamkus, kuriam dabar 74-eri, 1998 m. pradžioje buvo išrinktas prezidentu penkerių metų kadencijai. Antrajame prezidento rinkime ture jis nedidele balsų persvara įveikė

Artūrą Paulauską, dabartinį Seimo pirmininką ir socialliberalų vadovą.

A. Paulauskas bei dabartinis premjeras ir liberalų vadovas Rolandas Paksas taip pat yra laikomi galimais kandidatais į prezidentus per rinkimus, įvyksiančius 2002 m. pabaigoje. V. Adamkus pripažino, kad tokie abiejų Naujosios politikos koalicijos vadovų siekliai gali turėti įtakos dabartinės Vyriausybės stabilumui, bet jis pakartojo savo įsitikinimą, kad ji turi išsilaikyti visą ketverių metų laikotarpį.

"Manau, kad ir vienas, ir kitas yra politikai, kurie, siekdami tų tikslų, turi pasiruošti sau kelią, kurį rinkėjai tinkamai įvertintų, pripažintų jų sugebėjimus, kad jie gautų pasitikėjimą", sakė prezidentas.

BNS

GRAIKIJA PAPILDO EURO ZONOS VALSTIJŲ GRETAS

Nuo sausio 1 d. Graikija tapo dvylikąta euro zonos valstybe, o fiksuotas neatsaukiamas Graikijos drachmos kursas euro atžvilgiu yra 340,750 drachmos už eurą, pranešė Europos centrinis bankas (ECB).

Gegužę Graikijos priėmimui į euro zoną pritarė Europos Parlamento, o birželį šį žingsnį palaikė ir Portugalijoje susirinkę visų 15 Europos Sąjungos valstybių vadovai.

Graikijos prisijungimas prie euro zonos laikomas ministro

pirmininko Costo Simitis socialistų vyriausybės pergale.

Graikija buvo vienintelė šalis, kuri 1998 m. gegužę kartu su kitomis 11 šalių norėjo prisijungti prie euro zonos, tačiau neatitiko ekonominių reikalavimų.

BNS, DPA

KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS GAVO VERTINGŲ KNYGŲ APIE JAPONIJĄ

Dalyvaudama Japonijos fondo bibliotekų rėmimo 2000-2001 metų programoje Klaipėdos universiteto biblioteka gavo vertingų knygų apie šią šalį.

Anot Klaipėdos universiteto bibliotekos skyriaus vedėjos Stanislavos Mockutės, pagal šią programą siekiama supažindinti visuomenę su Japonija bei jos kultūra. Fondo knygos buvo suskirstytos į tris kategorijas, kurių dvi - A1 ir A2 - skirtos institucijoms, turinčioms mažai knygų apie Japoniją.

Būtent dėl to Klaipėdos universiteto biblioteka galėjo pretenduoti į A1 sąrašo knygas. Jame buvo pateiktos knygos in-

formacinės literatūros, meno, ekonomikos, švietimo, istorijos, literatūros, politikos mokslų, mokslo ir aplinkos apsaugos, sociologijos ir antropologijos bei religijos temomis. Bibliotekai reikalingiausias knygas padėjo išsirinkti uostamiesčio universiteto dėstytojai.

Iš viso KU biblioteka iš Japonijos fondo gavo 38 knygas anglų kalba. Jos išleistos Japonijoje arba kitose šalyse. Šių knygų paroda KU bibliotekos M. Mažvydo skaitykloje (K. Donelaičio a. 3) veiks visą sausio mėnesį.

Klaipėdos universiteto biblioteka, kaip ir pats Universite-

tas, įkurta 1991 metais, kai buvo sujungti Klaipėdoje veikusios dvejų aukštųjų mokyklų, Šiaulių pedagoginio instituto Klaipėdos ikimokyklinio auklėjimo ir Kauno technologijos universiteto Klaipėdos fakultetai. Šių fakultetų bibliotekų fondai sudarė Universiteto bibliotekos fondo branduolį. Klaipėdos universiteto biblioteka yra savarankiškas Universiteto padalinys. Jos fonduose, 2000 m. pradžios duomenimis, yra sukaupta daugiau nei 503 tūkstančiai knygų. KU bibliotekoje yra užsiregistravę beveik 155,4 tūkstančio skaitytojų.

ELTA

NAUJA LB KRAŠTO VALDYBA PRADĖJO DARBĄ

Prieš pat Šv. Kalėdas JAV LB XVI-tosios Tarybos patvirtinta šešiolika (16) asmenų JAV LB Krašto valdyba su entuziazmu stojo darban. Tauptant lėšas ir atsižvelgiant į sunkumus šiuo metu keliauti, Krašto valdyba posėdžiams rinkosi nepilnos sudėties ir vėliau priimtus sprendimus derino su nedalyvavusiais posėdyje nariais. Pirmasis KV-os posėdis su vidurio vakarų valstijose gyvenančiais nariais įvyko 2000 m. gruodžio 2 d. Lemont, IL, esančio Pasaulio Lietuvių Centro patalpose. Antrojo posėdžio, jame be išimties dalyvaujant rytinio JAV-jų pakraščio KV-os nariams, vyktą gruodžio 16 d. Huntington Valley, PA. Šio straipsnio paskirtis apžvelgti Lemonte vykusio posėdžio metu patvirtintas Švietimo, Kultūros ir Socialinių tarybų veiklos gaires bei narius.

JAV LB Švietimo taryba
Ilgametei JAV LB Švietimo

tarybos pirmininkei Reginei Kučienei atsisakius toliau vadovauti ir tapus "Pasaulio Lietuvio" vyriausia redaktore, po 50-ties metų buvimo Chicagoje, lituanistinių mokyklų programos ir veikla bus koordinuota prie Los Angeles gyvenančių švietimo darbuotojų. Švietimo tarybai pirmininkaus ilgametę patirtį amerikiečių ir lietuvių mokyklose igijusi pedagogė Daliė Polikaitienė. Mokslo priemonių sandėliavimas ir išsiuntimas bus vykdomas iš Chicago, talkinant nepailstančiam Viktorui Kučiui. "Eglutės" redaktore ir toliau sutiko likti R. Kučienė. Š.m. sausio 6 d. Los Angeles šaukiamas pirmasis JAV LB Švietimo tarybos posėdis. KV-os patvirtintos Švietimo tarybos sudėtis: D. Polikaitienė (pirm.), Vytenis Vilkas (ižd.), Kristina Bandziulienė, Violeta Gedgaudienė, Aldona Kudirkienė, Marytė Newsom, Juozas Polikaitis, Darius Udrys, Zita Udrinė - nariai. Dabartiniai

metu JAV-se veikia dvidešimt (20) lituanistinių mokyklų, kuriose mokosi arti 1,200 mokinių. Veik pusę mokinių skaičiaus sudaro naujųjų iš Lietuvos ateivių vaikai. Švietimo taryba leidžia vadovėlius, skelbia konkursus, rūpinasi mokytojų lituanistinėmis mokykloms ruošia, jų pasitobulinimui ruošia vasaros kursus.

JAV LB Kultūros taryba

Naujoje KV-oje JAV LB Kultūros tarybai vadovauti liko nepaprastos energijos visuomenininkė Marija Remienė. Nešusi pirminę atsakomybę už lapkričio antroje pusėje vykusią JAV LB Premijų šventę (St. Peterburge, FL) ir už Chicagoje ruošiamą JAV LB X-jų Teatro festivalį, M. Remienė KV-os patvirtinimui buvo pasirošusi pateikti ne tik naują JAV LB Kultūros tarybos sudėtį, bet ir 2001-jų metų kultūrinės veiklos planus.

(mukelta į 5 psl.)

Vilnius

V. Kelerienės nuotr.

UŽSIENIO INVESTICIJOS LIETUVOJE VIRŠIJO 9 MLRD. LITŲ

Tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje spalio 1 dieną buvo 9,228 mlrd. litų (2,307 mlrd. JAV dolerių). Per trečiąjį ketvirtį jos padidėjo 484 mln. litų, 1,669 mlrd. litų (417,3 mln. dolerių) iš bendros investicijų sumos buvo tiesioginių užsienio investuotojų ilgalaikės ir trumpalaikės paskolos, pranešė Statistikos departamentas, remdamasis išankstiniais duomenimis.

Vienam šalies gyventojui spalio pradžioje teko 2497 litai (624 JAV doleriai) tiesioginių užsienio investicijų.

BNS

Pagrindinės šalys investuotojos į Lietuvą buvo Danija (1,557 mlrd. litų arba 16,9 proc. visų investicijų), JAV (1,364 mlrd. litų arba 14,8 proc.), Švedija (1,221 mlrd. litų arba 13,2 proc.), Estija (669 mln. litų arba 7,2 proc.), Vokietija (636 mln. litų arba 6,9 proc.).

Daugiausia spalio 1-ąją buvo investuota į apdirbamąją pramonę (28,8 proc.), prekybą (22,5 proc.), pašto ir ryšių paslaugas (17,9 proc.), finansinio tarpininkavimo įmones (15,5 proc.).

RYTŲ DERYBOS: DĖL KO DERAMASI?

Pateikiame JAV prezidento Bill Clinton pasiūlyto plano dėl galutinės taikos sutarties su palestiniečiais pagrindinius punktus bei Izraelio ir palestiniečių įvertinimus.

Izraelis anksčiau pareiškė priimaną pasiūlymus kaip pagrindą tolesnėms deryboms, jei tik jie bus priimtini palestiniečiams. Pastarieji JAV pasiūlymus daugiausiai kritikavo. Be to, abi šalys paprašė kai kuriuos klausimus paaiškinti plačiau.

TERITORIJA. Susitarimu numatoma įkurti palestiniečių valstybę Gazos Ruože ir 95 proc. Vakarų Kranto teritorijų. Palestiniečiai nori, jog būtų pateikti detalūs žemėlapiai. Žydų naujakuriai griežtai priešinasi planams išskeldinti keliasdešimt izoliuotų gyvenviečių.

JERUZALĖ. Pagal JAV planą, palestiniečiai gautų suverenumo teises al Aksos komplekso teritorijoje. Ši vieta dar vadinama Kilniaja šventove, joje esanti al Aksos mečetė musulmonams yra trečioji pagal svarbą.

Dėl šių nuostatų Izraelio vyriausybės posėdyje kilo prieštaravimų, nors visas JAV pasiūlymas buvo priimtas kaip pakankamas pagrindas tęsti derybas. Mintis atsisakyti teisių į

vietovę, kurią žydai garbina kaip biblinį Šventyklos kalną, Izraelyje sukėlė pačių įvairiausių politinių jėgų kritiką.

SAUGUMAS. Amerikiečių plane numatoma, jog Izraelio pajėgos Jordano slėnyje kontroliuoti sienų liks dar šešerius metus, o po to patuliusios teritorijoje kartu su tarptautinėmis pajėgomis. Palestiniečiai paprašė šį pasiūlymą detalizuoti. Izraelio radijas pranešė, jog saugumo kabineto posėdyje, skirtame aptarti JAV pasiūlymą, dalyvavo aukščiausio kariuomenės ir žvalgybos pareigūnai, kurie išreiškė daug abejonių dėl siūlomų saugumo priemonių.

PABĖGĖLIAI. Palestiniečiai neparodė jokių ženklų, jog ketina sutikti su pasiūlyme išsakyti raginimu gerokai sumažinti savo reikalavimus dėl "teisės sugrįžti" pabėgėliams, išvarytiems ar palikusiems namus teritorijose, kurios dabar priklauso Izraeliui. Izraelis visada tvirtino, jog niekada neleis užplūsti pabėgėliams, nes jie pakeistų Žydų valstybės prigimtį. Pabėgėlių ir jų palikuonių, išsibarsčiusių po Vakarų Krantą, Gazą, Jordaniją, Libaną bei Siriją, skaičius siekia beveik 4 milijonus.

AP, BNS

LĖKTUVO PAGROBTI NĖPAVYKO

Nežinomas žmogus bandė užgrobti keleivinį lėktuvą, skridusį iš Londono tarptautinio Gatwick oro uosto į Keniją. Apie tai pranešė oficialus British Airways atstovas. Lėktuvo ekipažas pasipriešino užgrobėjui. Lakūnai buvo stipresni ir

surišo nevykėlį "teroristą". Muštynių metu buvo sugadintas lėktuvo autopilotas ir laivneris padarė kelis pavojingus manevrus. Keletas keleivių buvo sužeista. Kol kas nežinoma, ar užpuolikas buvo ginkluotas.

DPA

KOKIE BUVO 2000-ieji METAI?

Julius Keleras

Palaikome ilgametę tradiciją "Darbininke" priminti ką tik pasibaigusią metų įvykius - premijas, veiklos ar amžiaus sukaktis, eilės asmenų pasitraukimą amžinybėn.

Premijos

1999 m. gruodžio 11 d. Chicagoje dr. Petras Kisieliū apdovanotas prel. dr. Prunskio premija, skiriama ypatingai pasireiškusiame krikščioniškosios lietuvių vybės palaikymo darbuose išsivijoje.

1999 m. gruodžio 17 d. kun. Kazimierui Pugevičiui Lietuvos Respublikos ambasadoje Washingtone įteiktas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio 3-iojo laipsnio ordinas už asmeninius nuopelnus, siekiant Lietuvos Nepriklausomybės, ginant žmogaus teises ir laisvę okupuotoje Lietuvoje.

Kovo 8 d. Washington D. C. Vytautas Landsbergis, Lietuvos Prezidento vardu apdovanojo Astą Banionytę Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinu.

Gegužės 21 d. Vilniuje Lietuvos Laisvės kovų dalyvis, Švedijoje gyvenantis architektas Jonas Pajaujis, 1941 m. sukilimo dalyvis, Štuthof koncentracijos lagerio kalnys (mirė 2000 m. rugsėjo 4 d.) apdovanotas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino 3-iojo laipsnio ordinu.

Birželio 12 d. Lietuvos Muzikos Akademijoje Chicagoje gyvenančiam solistui Stasiui Barui, šventusiam 80 m. gyvenimo sukaktį suteiktas Garbės doktoratas.

Liepos 6 d. Lietuvos Vyčių veikėja Loretta Stukienė už nuopelnus Lietuvai apdovanota kunigaikščio Gedimino ordinu.

Liepos 30 d. už vilnietiškos kultūros puoselėjimą Gražutei Šlapelytei - Siurinėi įteiktas penkto laipsnio Gedimino ordinas.

Rugsėjo 17 d. New Yorke gyvenantis žymus filmininkas, Lietuvos Nacionalinės premijos laureatas Jonas Mekas apdovanotas Prancūzijos Respublikos Dailės ir literatūros kavalieriaus ordinu.

Rugsėjo 21 d. Vilniuje trylikai lietuvių šeimų, per nacių okupaciją gelbėjusių žydus, Izraelio valstybės vardu buvo įteikti Jeruzalės "Yad Vashem" instituto medaliai ir diplomai.

Rugsėjo 23 d. Great Neck, NY, Viešojoje bibliotekoje "Žuvusiųjų gelbėjimo kryžius" įteiktas Konstancijos Bražėnienės dukrai dr. Nijolei Bražėnaitei-Paronetto.

Spalio 22 d. Motegi mieste, Japonijoje, akrobatinio skraidymo pasaulio taurės varžybose Jurgis Kairys laimėjo Grand Prix - Tarptautinės aviacijos federacijos akrobatinio skraidymo pasaulio taurę.

Spalio 29 d. Sofijai Zuyus, ilgametei Lietuvos vyčių 110-tos kuopos narei, buvo įteiktas ketvirtjo laipsnio Vyčių medalis.

Sukaktys

1999 m. gruodžio 12 d. New Yorko apylinkėje gyvenančiam iškiliam lietuvių sportininkui Antanui Bagdžiūnui suėjo 80 m.

1999 m. gruodžio 24 d., per Kūčias, atidarydamas Šv. Petro bazilikos Romoje bronzines Šventąsias duris, Popiežius Jonas Paulius II pranešė apie Jėzų Kristaus gimimo 2000-ųjų metinių minėjimo pradžią. Didysis jubiliejus baigsis 2001 m. sausio 6 d. per Trijų Karalių li-

turgines iškilmes.

1999 m. gruodžio mėn. Bos-tono Lituanistinė mokykla paminėjo 50-metį.

1999 m. gruodžio mėn. Schuyler taupymo bankas, Kearny, NJ, atšventė 75-uosius savo veiklos metus.

Sausio 15 d. Saoutfield, MI, paminėta prof. Justino Pikūno, buvusio Ateitininkų federacijos pirmininko, 50 metų akademinės/kūrybinės veiklos sukaktis.

Sausio 16 d. St. Patrick katedroje New Yorke koncelebruo-tomis mišiomis paminėtas kardinolo John O'Connor 80-asis gimtadienis. Mišių koncelebravime dalyvavo ir vyskupas lietuvių išsivijai Paulius A. Baltakis.

Vasario 26 d. Kaitinenuose, Tauragės apskritis, paminėtos Aleksandro Stulginskio, Lietuvos Steigiamojo Seimo Pirminio 115-osios gimimo metinės. Ta proga Kaitinėnų seminarijoje atidengta atminimo lenta.

Kovo 1 d. sukako 75 metai Kaune įkurtai Birutėčių karininkų šeimų moterų draugijai.

Kovo 1-4 d. Romoje įvyko Pasaulio Lietuvių jubiliejinė diena, kurioje dalyvavo apie 2000 maldininkų iš Lietuvos ir išsivijos.

Kovo 8 d., kapitoliuje, JAV Kongreso rūmuose iškilingai paminėtos Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dešimtosios metinės.

Gegužės 15 d. sukako 80 metų, kai Lietuvoje pirmajame Steigiamojo Seimo posėdyje buvo priimta Nepriklausomybės deklaracija.

Gegužės 18 d. Popiežiui Jonui Pauliui II sukako 80 metų.

Birželio 14 d. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje įvyko Santa Monicoje, CA, gyvenančio architekto Edmundo Arbo 85-ųjų metų sukakties minėjimas, iškilingai atidarant architekto jubiliejinę parodą.

Rugpjūčio 16 d. sukako metai, kai mirė ilgametis Darbininko redaktorius dr. Kornelijus Bučmys, OFM.

Rugsėjo 10 d. Montreal, Canada, paminėta Aušros Vartų parapijos 50 m. sukaktis.

Rugsėjo 3 d. Tėv. Petras Baniūnas, OFM, buvęs ilgametis "Darbininko" administratorius, Kretingos pranciškonų vienuolyno bažnyčioje atšventė net du jubiliejus: 88 metų amžiaus ir 60 metų kunigystės.

Spalio 1 d. Bostono Lithuanian Children's Relief Inc. - "Lietuvos vaikų globa", paminėjo 10-ties metų sukaktį nuo šios organizacijos įkūrimo.

Spalio 28 d. kultūros Židinyje New Yorke, paminėta radijo programos Laivės Žibury 35 metų sukaktis ir visuomeninio romo Romo Kezio veiklos 50 metų jubiliejus.

Lapkričio 27 d. lietuviškam Vatikano radiui, įsikūrusiam Vatikano sodų Leono XIII rūmelyje, sukako 60 metų.

Mirtys

1999 m. lapkričio 11 d. Mac-kinaw City, MI eidamas 86 metus mirė kunigas Jonas Adomaitis.

1999 m. lapkričio 12 d. Wethersfield, CT sulaukęs 81 m. amžiaus mirė žinomas Connecticuto Lietuvių Bendruomenės narys, nusipelnęs veterinarijos gydytojas, Amerikos valdžios ir Žemės ūkio Departamento pareigūnas dr. Alfonsas P. Stankaitis.

1999 m. gruodžio 18 d., su-

laukęs 91 m. amžiaus S. R. Ir L. C. slaugos namuose mirė pranciškonas dr. Paulius Gaidys, OFM.

1999 m. gruodžio 26 d. Grand Rapids, MI, sulaukęs 81 m. mirė kunigas Edvardas Statkus.

1999 m. gruodžio 27 d. mirė vokiečių ir rusų kalbų profesorė Aldona Venclauskienė, tų pačių metų gruodžio 14 d. atšventusi savo 85-ą gimtadienį.

Sausio 3 d. eidama 77 metus Lietuvoje mirė išsivijos žurnaliste Rūta Kleva Vidžiūnienė.

Sausio 9 d. Kaneohe mieste, Havajuose, eidamas 84-uosius metus, mirė dr. Kęstutis J. Aglinskis, vienas iš jūrų skautų Korp!Gintaras steigėjų.

2000 m. sausio 16 d. eidamas 68 metus Bayonne, NJ mirė ilgametis Šv. Mykolo parapijos klebonas Albertas Matulis.

Sausio 25 d. Sionx Falls, SD, mirė Martynas Brakas, žinomas Lietuvos Laisvės komiteto ir Lietuvos delegacijos Pavergtųjų Europos Tautų Asamblėjos veikėjas.

Vasario 6 d. eidamas 73-uosius metus mirė inžinierius Julius Jodelė, Sergant raketos ir erdvėlaivų - Ranger ir Mariner - elektronikos instrumentų projektuoja, dirbęs pačiose gariausiose erdvių tyrinėjimo kompanijose.

Vasario 8 d. Lietuvoje mirė kun. Pranas Gavėnas, SDB, STL, Alytaus Marijos Kriščiūnų parapijos garbės klebonas, salezietis vienuolis, gimęs 1918 m. spalio 11 d. Ilgus metus dirbo Sao Paulo Šv. Kazimiero lietuvių parapijoje. Jo rūpesčiu Brazilijos vyskupų konferencija liturginiame kalendoriuje įvedusi Maldos Dieną už Lietuvą. Velionis redagavo "Mūsų Lietuvą", "Saleziečių Žinias", parašė knygą "Santa Kazimiro" portugalų kalba ir kt. 1993 m. grįžo į Lietuvą ir iki mirties dirbo parapijinį ir spaudos darbą.

Vasario 29 d. Baltimorėje, MD, sulaukęs 71 m. mirė kunigas Kazimieras Pugevičius, buvęs lietuvių Reiginės šalpos reikalų vedėjas, daug prisidėjęs prie Lietuvos bažnyčios kronikos leidybės bei vadovavęs jos vertimui į anglų kalbą.

Vasario 29 d., sulaukęs 85 metų Chicagoje mirė Albinas Dzirvonas, vienas Dainavos ansamblio atkūrėjų Hanau, Vokietijoje, Lietuvių Kriščiūnų Demokratų federacijos valdybos narys, vienas ilgamečių BALFO direktorių.

Kovo 6 d. Los Angeles, CA, eidamas 52-uosius metus mirė rašytojas, teatralas, keliautojas Juozas Kaributas.

Kovo 15 d., sulaukęs 90 m. Kintyre, N.D., mirė kunigas Jonas Bacevičius.

Balandžio 4 d. eidamas 54-uosius metus koncerto Bad Kissingene, Vokietija, metu, mirė žymus smuikininkas, Lietuvos nacionalinės premijos laureatas, Lietuvos muzikos akademijos profesorius Raimundas Katilius.

Balandžio 11 d. Auroroje, CO, eidamas 84-uosius metus mirė diplomuotas inžinierius mechanikas, lietuvių-anglų žodyno "words-words" autorius Bronius Masiokas.

Gegužės 3 d. savo rezidencijoje New Yorke mirė New Yorko arkikatedros vadovas kardinolas John O'Connor.

Gegužės 10 d. Palm, Beach, FL, mirė ilgametis New Yorko gydytojų draugijos pirmininkas, chirurgas Vytautas Avižonis.

Gegužės 27 d. Chicagoje ei-

damas 97-uosius metus mirė teisininkas, istorikas, bibliografas, publicistas Jonas Dainauskas.

Gegužės 28 d. mirė Lietuvos Bažnyčios hierarchas kardinolas Vincentas Sladkevičius.

Gegužės 31 d. Brooklyne, eidama 80-uosius metus mirė žurnaliste ilgametė "Darbininko" korektorė Salomėja Narkeliūnaitė.

Birželio 10 d. Petronėlė Orintaitė Janutienė, mirusi 1999 m. gruodžio 16 d. Los Angeles, California, palaidota Kudirkos Naumiesčio kapinėse.

Birželio 26 d., sulaukę 78 m. amžiaus St. Petersburg, FL, mirė tėvas Steponas Ropolas, OFM.

Birželio 27 d. St. Francis ligoninėje, New Yorke, sulaukęs 85 m. amžiaus, mirė kunigas Jonas Pakalniškis, buvęs Apreiškimo parapijos klebonas.

Rugsėjo 4 d., eidamas 81-us metus Švedijoje mirė žymus rezistentas, architektas, kultūrininkas Jonas Pajaujis.

Rugsėjo 15 d. Paryžiuje mirė 94 metų Lietuvos garbės pilietis, ilgametis Lietuvos ir Lenkijos kultūros puoselėtojas, Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino I-ojo laipsnio ordino kavaliierius (1998), publicistas, daugelio pasaulio universitetų garbės daktaras, politikas, rašytojas, Paryžiuje lenkų kalba leidžiamo vieno intelektualiausių Europos žurnalų "Kultūra" vyriausias redaktorius Jerzy Giedroyc.

Rugsėjo 27 d. eidamas 82-uosius metus, Santa Monicoje, CA, mirė medicinos gydytojas dr. Jurgis Starkus.

Spalio 14 d. eidamas 84-uosius metus Providence, RI mirė Tėvas Antanas Jurgelaitis, OP, dominikonas. Velionis beveik visą gyvenimą profesoriavo Dominikonų kolegijoje, Providence, RI, buvo ilgametis Lietuvos Vyčių organizacijos dvasios vadas, populiarus rekolekcijų vedėjas, aktyvus lietuvių Bendruomenės narys.

Gruodžio 16 d. Chicagoje eidamas 87-uosius metus mirė mokytojas, filatelistas, lituanistinių vadovėlių autorius Juozas Masilionis.

Gruodžio 24 d. Matulaičio namuose, Putnam, CT, mirė literatas, kritikas, redaktorius, daugelio mokomųjų liuanistinių veikalų autorius Vladas Kulbokas.

Reikšmingiausi įvykiai

Birželio 2 d. Perry Avenue, Queens, Maspeth rajone priešais Atsimaitymo bažnyčią pervadinta prelatas Frank Bulovo var-du.

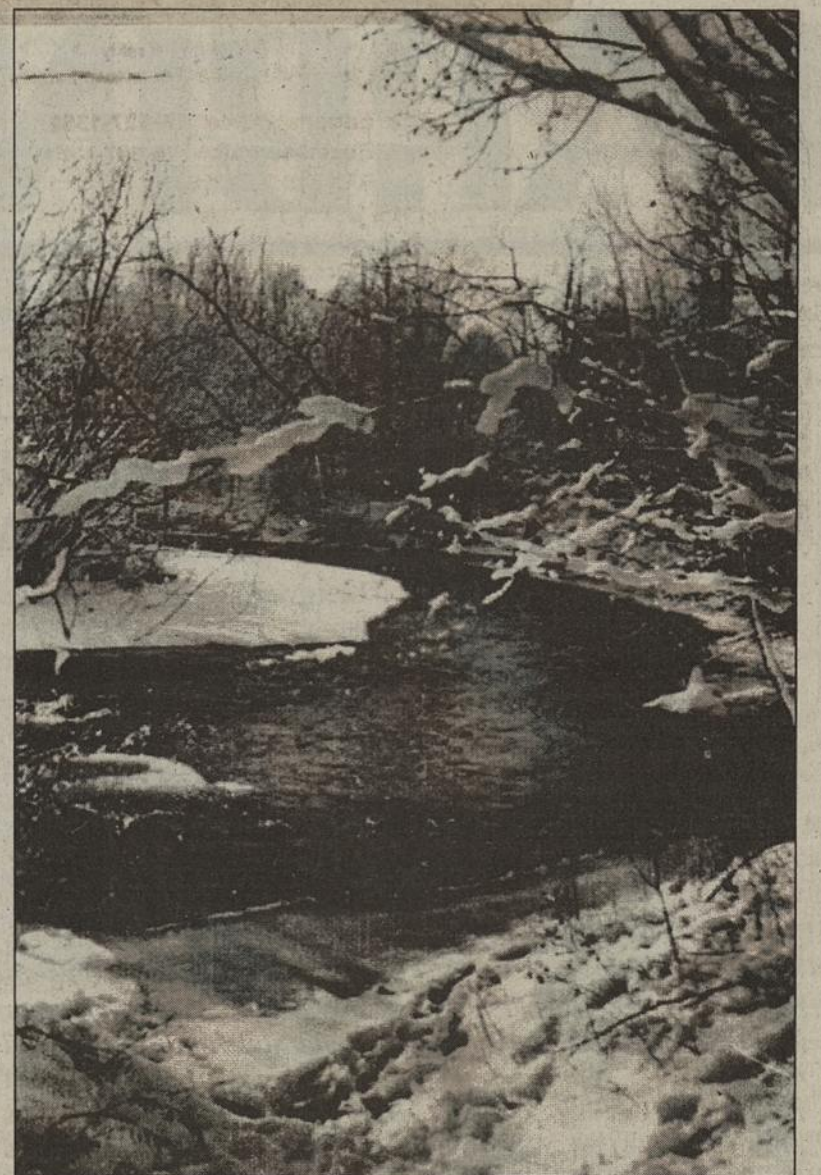
Birželio 2 - liepos 2d. Kauno M.K. Čiurlionio muziejuje buvo eksponuota New Yorke gyvenančios menininkės Elenos Urbaitės retrospektyvinė piešinių paroda.

Birželio 14 d. Amerikos Baltų Lygos iniciatyva JAV Kongresas ir Administracija paminėjo 60-ties metų sukaktį nuo Sovietų sąjungos įvykdytos Baltijos Valstybių okupacijos.

Birželio 15-17 d. Georgetown Universitete, Washington D.C., įvyko 17-oji Pabaltijo studijų puoselėjimo Sąjungos (Association for the Advancement of Baltic Studies) mokslinė konferencija.

Birželio 12-14 d. Vilniuje įvyko Komunizmo nusikaltimų vertinimo kongresas ir Niurnbergo-2 tribunolas.

Birželio 30-liepos 2 d. Toronte, Kanadoje įvyko XI-oji (nukelta į 7 psl.)

Turžėnai

CENTURY 21 GEMINI LLC, 1283 Broad Street, Bloomfield, NJ 07003, didžiausia pasaulyje nekilnojamo turto kompanija siūlo jums savo paslaugas perkant, parduodant namą, nuomojant butą, ieškant patalpų bizniui šiaurinėje New Jersey dalyje. NJ Licensed Real Estate agentė Jurgita Banytė maloniai kviečia kreiptis telefonu: (973) 441-5762 arba (973) 429-7400, arba e-mail jbanyte97@hotmail.com Profesionalus aptarnavimas garantuotas !!!

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: jstrimaitis@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidojimas. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidojimų direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidojimas. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojoje vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas pirmadieniais 9:30-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979. E-mail: laisvesziburys@aol.com

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.

Kasolino MEMORIALS

66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282; 326-3150
-TAI MŪŠŲ VIENTELĖ VIETA-
-GAUSI PARODŲ SALĖ-

+

KVEČAS
JONAS
1933+1976

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$45.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoją REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

Futuristiškai techniškai kelionė
iš vakar į rytą

Rasa GEČAITĖ

Pasirodo, Lietuvoje yra daug išpūdingo technikos paveldo. Lankant Lietuvos apskrityje išlikusius ir saugomus, o kartais tiesiog tyruose pasimetusius inžinerinės technikos stebuklus apimdavo gili nuostaba, pasididžiavimo savo senąja ir nepažįstama tėvyne būseną. Tačiau ją lydėjo dar ir neviltingas, kad visa tai mums veik nežinoma, ką jau kalbėti, kad dažnas objektas tinkamai neprižiūrimas, nes tradiciškai trūksta lėšų.

Šiometinė Europos paveldo dienų tema itin patraukli. Senieji technikos paminklai Lietuvoje apima ir gynybinius statinius nuo XIII a. Medininkų pilies bei Klaipėdos piliavietės iki XVI a. Vilniaus miesto sienos ir jos įrengimų, ir tiltus nuo XVI a. menančio mūrinio prie Vilniaus Bernardinų bažnyčios iki XIX a. grandininio Klaipėdos tilto P. Lindenau laivų statykloje, ir VU mokslo leidinius, siekiančius 1650 m., ir dvarų, rūmų bei parkų įrenginius nuo XVIII ar XIX a. kambarinių baseinų ir vandentiekio Verkiuose iki XIX a. dujinių apšvietimo bei XX a. pr. elektros generavimo pastatų prie senųjų vandens malūnų dar iš XVI-XVII a., ir astronominius prietaisus VU observatorijoje nuo Mykolo Radvilos dovanotų teleskopų iki 1780 m.

unikalaus sieninio kvadranto žvaigždžių koordinatėms matuoti bei vieno iš keturių pasaulyje išlikusių XIX a. I p. fotometro, ir XIX a. vidurio - XX a. pradžios mūrinius švyturius, kastinius kanalus, sudėtingus šliužus bei vandens kėlimo stotis Nemuno deltoje, geležinkelio depą Kaune bei siaurukus, ir unikalius XX a. pradžios burlaivius, garo mašinas bei automobilius, ir tobulai paprastu būdu įrengtas (būtent čia slypi amžinos tvėrmės ir genialumo principas) senojo Žiemos uosto krantines Klaipėdoje, kaip ir tebeveikiančias čia pat laivų statyklos angare XIX a. medžio pjovimo stakles... Visko neišvardysi, o ir nėra prasmės.

Pasak EPD veiklą kuriojančio Alfredo Jomanto, šandien dėmesio trūkumą technikos paveldui galima aiškinti tuo, kad "jis yra taip suaugęs su gyvenimo kasdienybe, jog nebegirdi, jog laikrodžio dūžių, varpų skambėjimo, nepastebime tiltų, kuriais vaikstome kasdien, visai nesigiliname nei į jų praeitį ar inžinerinius sprendimus. Gal ir todėl, kad technikos atradimai keičiasi tiesiog akyse..." Tačiau visos šios priežastys ir tapo postūmiu pirmą kartą stabtelėti ir atidžiau apsidairyti, pamatyti ir įvertinti, kokiais iš senų laikų išlikusiais technikos stebuklais

vis dar naudojamės, kurie iš jų tapo tikrų tikriausiomis retenybėmis ar unikumais ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europoje ar net pasaulyje.

2000-ųjų lietuviškąją EPD techninę temą inspiravo ir svarbus jubiliejus. Tai 350 metų sukaktis nuo Kazimiero Simonavičiaus 1650 m. veikalo "Artis Magnae Artilleriae" (Didysis artilerijos menas) pasirodymo bei 400 metų nuo spėjamo auto-

2000-ieji ir dešimtieji EPD metai yra pažymėti "bendro Europos paveldo" idėja. Taip siekiama sukurti tiesioginį dialogą tarp visų Europos kultūrų, religijų bei vertybių sistemų. Todėl Lietuvoje šiais metais pasirinkta technikos paveldo tema suteikia ne tik naujų žinių apie išlikusius ir tebeveikiančius kažkada tobulus ir pažangius mechaninius įrenginius, bet ir jų kilmės šaltus su pačiomis įvairiausiomis Europos šalimis. Pavyzdžiui, kylant 4-ajame dešimtmetyje paleistu garsiuoju Kauno funikulieriumi stačiais Žaliakalnio ar Aleksoto šlaitais,

XIII a. gaidos, esančios Vilniaus universiteto bibliotekoje

Apie
nerudenėjančius
"Pavasario balsus"

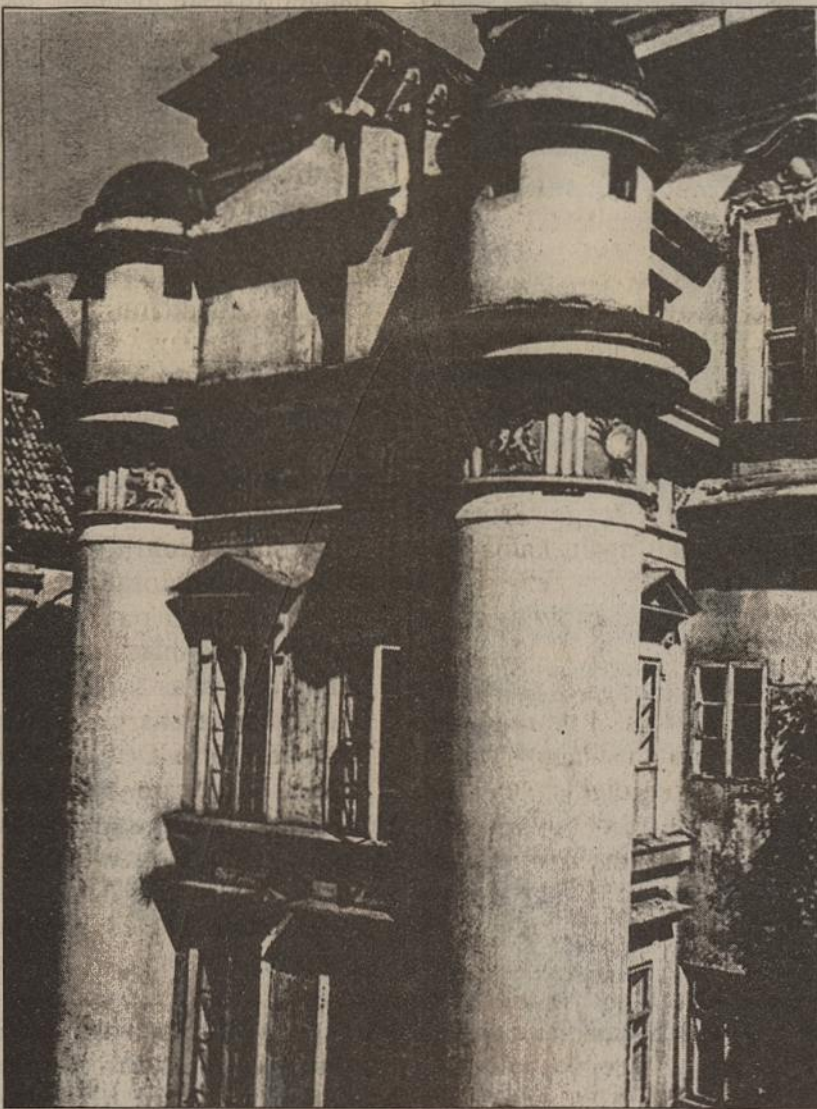
Ką tautai gali reikšti viena knyga? Kaip viena po kitos dailiai išdėliotos, raštingo žmogaus be vargo atpažįstamos raidės gali keisti tautos kultūrą, likimą, galvoseną, įtvirtinti ją kaip savitą, nepakeičiamą, svarbią ne tik jai pačiai? Čia nekalbu apie Šventą Raštą, kurį kiekvienai kartai derėtų išsiversti ar bent jau atsargiai pasiredaguoti, nes kalba kinta sulig kiekviena užgimstančia karta.

Yra viena knyga, kuriai prieš penkerius metus sukako šimtas metų, o ją vis dar galima prilyginti valstybės įkūrimui, rašto pradžia, nepriklausomybės triumfui, pergalei prieš šėtonišką penkių, nebeatgaunamų, dešimtmečių okupaciją. Tai Maironio "Pavasario balsai" - rinkinys, kurį įkvėpė tauta savo didžiais žygiais, didinga, didvyriška praeitimi ir būsimo atgimimo ateities lūkesčiais. Po to ji tarsi jau nebeprisiklauso Maironiui. Jo žodžiai tapo mūsų prosenelių, senelių, tėvų, galop mūsų pačių žodžiais, kuriuos tariame, rašome, giedame, kuriuose ieškome atspirties negandų valandą, kuriais ginamės, kurie yra tapę mūsų dvasios namais.

1895 m. pasirodė "Pavasario balsai" stebino savo neregėtai skaidria, švytinčia lyrikos kalba, tekančia lėtai, iškilmingai ir atveriančia lietuvių pasaulį taip, kaip niekas ligi tol nebuvo atvėręs. Maironio tėvynės meilė, tėvynės branginimo idėja, vainikuojanti aukščiausios poetinės prabos kūrinys, įkvėpė ir sukūrė ištiesą poetinę mokyklą, kūrybingai ugde lietuvių pilietiškumą. Tėvyne Maironiui esminis pasaulėvaizdžio centras, apie kurį sukasi visi žmogaus siekimai, jausmai, poelgiai, jai skirtos visos mintys, todėl ji suvokiama kaip harmoninga gamtos, kultūros, istorijos ir žmogaus jungtis. "Pavasario balsai" liudijo, kad tauta jau subrendo įvairialypėi ir įkvėptai saviraiškai - politinei, ekonominei, kultūrinei. Nors iki nepriklausomybės dar buvo toli...

Laukdamie Naujųjų metų ir nerimaudami dėl ateities, kuri kadaise taip rūpėjo Maironiui, vertėjo atsisėdėti ir save ir pripažinti, kad "Pavasario balsai" nepaseno nė per aguonos grūdą, bet, kita vertus, dabarties laikui labiau tinka Maironio satyros nei lyrika. Vilkinės, jog ateinantieji metai bent kiek gebės išsklaidyti užsitęsusių krizių kartėlį, išskaidrins mūsų neviltingą, nepasitikėjimą ir baime, versdami šiuos negandingus jutimus džiaugsmu, tikėjimu, ramybe. Pagiežos, pykčio ar persekiojimo apimtuosius tegalima tik atjausti - iš tikro juos sekioja jų pačių ne kaip tepraleisto gyvenimo nuosėdos, garbės ir valdžios siekiai. Antra vertus, tylaus mąstymo žmogus visada gali pasirinkti kontempliaciją kaip vieną iš sau priimtinausių tikrovių, kurioje jis atsiveria ir kurioje jam atveriamas. O jei nebenustumiami abejonių abejonių debesys užgultų sielą, teatsimena jis Šv. Aurelijaus Augustino ištarmę: "Paklausykime, ar kartais mūsų nepaguos, nepakels, nesuteiks vilties, kad kelyje nepaklystume. Mes juk bėgame, ir bėgame į tėvynę. Ir jei neturime vilties ją pasiekti, ta neviltingas mus sekina. Tačiau tas, kuris nori mūsų atėjimo, idant išsergėtų mus tėvynėje, stiprina kelyje!"

Aukštyn širdis! Darsyk Laimingųjų Naujųjų Metų!

Senoji Vilniaus Universiteto observatorija

riaus gimtadienio. XVIII a. pab. šio veikalo pirmoji dalis (antrosios išliko tik raiziniai) buvo išversta į prancūzų, vokiečių, anglų, olandų kalbas, XX a. į rusų bei lenkų, o vos prieš 20 metų jis buvo dar kartą išleistas Anglijoje. Mokslo pasaulio koridoriuose pažymima, jog raketų srityje šį "futuristinį" kūrinį tesugebėjo papildyti tik XIX a. Koverta vien nuoroda, kad K. Simonavičiaus daugiapakopės raketos yra šiuolaikinio pasaulio aktyve! Tačiau Lietuvoje šį išpūdingą ne tik moksliniu, bet ir meniniu atžvilgiu veiklą galima skaityti tik lotyniškai arba desperatiškai bandyti "semtis žinių" iš paties K. Simonavičiaus raizytų iliustratyvių paveikslų. Deja, lietuviško vertimo iki šiol dar niekam neprireikė (!) - tai puikiai iliustruoja per visokias okupacijas užsitęsusių mokslinių ambicijų stoka Lietuvoje. Reikia džiaugtis bent tuo, kad šis lietuviško mokslo stebuklas yra tebesaugomas Vilniaus universiteto mokslinės skaityklos retų leidinių ekspozicijoje. Vertėtų užlipti ir į VU observatorijos muziejų skaityklą, save nustebinant "antikvarinių" Lietuvos mokslininkų iš praėjusių šimtmečių užmojais, kuriuos, beje, padėjo įgyvendinti ir Lietuvos moterys didikės-mecenatės, nepasikuklinusios save skulptūriškai įamžinti greta dieviškųjų astronomijos mūzų.

ne be reikalo norisi lyginti Kauną su Šveicarija. Pasirodo, ši šalis yra funikulieriaus tėvyne. O Kauno kariljonai gal neatsitiktinai šiandien yra tokie ramūs kaip belgai, nes dauguma varpų yra atkeliavę iš prieškarinės Belgijos. Tvarkingų ir ilgaamžių vandens kėlimo stočių Nemuno deltos regione mašinerija bei šliužų įrenginiai XIX a. ir XX a. pradžioje pagaminti ne kur kitur, o pedantiškoje Vokietijoje. Arba XX a. pradžios unikalių konstrukcijų "Pero Giunto" jachta, Klaipėdos "Budžio" klubo pirmininko K. Franko pasididžiavimas, savo pavadinimu ne tik primena Norvegijos laivninkystės tradicijas, bet ir nutiesia erdvinius vektorius į legendinius šiauriečių viešpatavimo laikus Europos ir pasaulio vandenynuose. Pažinodami savo krašto paminklus, pavyzdžiui, iš to paties Nemuno deltos regiono, galbūt visiškai kitaip skaitytume Lietuvoje viešėjusio Nobelio premijos laureato Gunterio Grasso romaną "Šuniški metai", kur yra daugybė nuorodų, vizijų bei sąsajų su mūsų krašto techniškojo bei papročių paveldu.

Praeities paminklų saugojimas yra kiekvienos šalies kultūrinės atminties rodiklis. Mūsų pilietinė atmintis tik bunda. Padorumo ir atsakomybės reikėtų palinkėti visiems mums - ir specialistams, ir tiems, kuriems EPD ženklas dar visiškai nieko nereiškia.

VLADAS BRAZIŪNAS

Vermonto vertikale,

5

arba

Žalio vermuto gurkšnis Žaliakalny

Ispūdžiai ir kt.: marginalinis marginy

(pradžia nr. 43)

Gal kad tas miuziklas - ne tik, kaip sakiau, ramuvos, bet svarbiausia - mūsų kartos jaunystės bendraamžis ir ženklas, lyg koks slaptažodis. Tarsi tėvų jaunystė, besisvečiuojanti vaikų jaunystėje. Kitame-nekitame laike, kitoj-nekitoj erdvėje. Būtinai kaip tų žodžių jungtukas.

Dar paika dingstis iš to pat "Londono": "1890 m. pirklys Jackas Smithas pirmasis į Londoną atvežė greipfrutą". Ką tik jų valgėm. Visi citrusiniai šičia skanūs, sultingi, varvantis ir tirpstantys, - ir iš kur Lietuvon suveža tokias nenunokusias, balasto pilnas atliekas? Užtat obuoliai - nežinau: gražūs kaip muliažai, blizga kaip bumbuliniai Kalėdų žaisliukai - baisu ir paliest. Neliečiau, nors ir visuos priėmimuos kalnai, ir dabar ant stalo. Braškes, dideles kaip obuoliai, valgom, bet nepavydėkit: be skonio ir ypač be kvapo. Tiesa, dar skanūs melionai. Bananai tokie pat. Šiaip čia valgo ma daug vaisių, daržovių, visokiausią salotų - lapai ištisi, kartais kiek pasmulkinti, paplėšyti. Niekas net nemano persistengti. Kvietiniai priešpiečiai pas Dariuko profesorius Danielą ir Eimį, jauną gražią šeimą, berods pernai pasistačiusią - iš koledžo algos - namą už miestelio, - taigi kvietiniai priešpiečiai: blynai, kepti tokioj elektrinėj kaip ir vafelinėj, ir kiaušininė su plonais bekono šoninė griežinėliais (tokie pardavinėjami krautuvėse). Niekur nebu-

vo, kad kas siūlytų nors lašą alkoholio (vis dėlto priėmimo rektoriaus namuos buvo alaus ir gal vyno). Tiesa, Danielas šiandien sakė, kad mūsų dovanoto midaus balzamo jau ragavę, patikęs.

Iš užrašų:

22, pirmad. - Prasideda nebe koledžo, o paties Dariaus deliojama mūsų viešnagės programa.

Burlingtone Darius nupirko hematito akmenį. Kraujo ir geležies.

juodo tekančio kraujo akmuo

baltas nakties apkabimas
juodas dienos pabučiavimas
trečias išsižadėjimas
to, kurs tebuvo uolamano babutės žirniene
tiršta kaip Londono rūkas
lig penkiasdešimt šeštųjų
kai baigęs akmenis anglisvien tik Didysis dvokas
ko vertas, iš vienuolyno
daržo benediktinių
pintinės pilnos kvapųkaip vysta morkų ir moterų
žiedlapiai, lapai, kaip traukiasi
kaip kristalėja į brangakmenį
atmintyje ar tulžy

Burlingtone, Vermonto universiteto mieste, buvom "švediškoj" kinų užėigoj Orchid Buffet. Grįždami kėlėmės keltu per Lake Champlain - daug čia, Kvebeko pašonėj, prancūziškų pavadinimų, amerikiečiai juos išsaugojo, saugo. Ežeras lietuvių akiai kiek panašus į mūsų Kuršių marios: palyginti siauras, matyt kitas krantas, bet užtat ilgis - 177 kilometrai, o jau gylis - pusantro šimto metrų. Žinoma, vietoj. Prieš dešimtį tūkstančių metų šis gėlas ežeras dar buvęs jūra, paskiau limanas, čia rasta baltojo jūrinio bėganio, tiksliau, vieno pirmųjų jo protėvių blasiozuro, fosilijų. Šimtai žmonių ir dabar tvirtina matę, matantys ežere gyvenant kažkokią pabaisinę būtybę čempe, čionykščiai žvejai įsitikinę, kad ežerą jie dalijasi su tuo didžiuliu liekaniniu žinduoliu. Vermonto universiteto geologai, biologai tokios galimybės neneigia, atvirkščiai, šiuolaikiniais prietaisais visai mėgina patikimai patvirtinti jo buvimą. (O va jau namie. Liepos 9 d., sekmadienis, 11.30. LNK laida iš Discovery kolekcijos - "Į nežinomą. Ežero pabaisa". Tai apie Champleno čempe. Tokia moteriškė, Sandra Mansi, rodo jį nufotografavusi, Kodak ekspertas tvirtina: jokios romantiškos apgaulės: gal pustrčio metro, gal kiek mažesnis gyvis, fotografuotas iš 30-40 metrų.)

Upelis, tekantis per Middlebury - Otter Creek.

miestelis prie Bebrų upokšnio

...dans le silence de l'enfant.
Marguerite Durasgieda, gieda? peizažas
su užrišta ausimi
toks žalias, mėlynas, mažas
kad net gailėtis imi

(mukelta į 4 psl.)

■ JAV išrinktasis prezidentas George W. Bush gynybos sekretoriumi paskyrė nacionalinės raketinės gynybos ir JAV palydovų apsaugos žinovą Donald Rumsfeld.

■ Gruodžio 28 d. JAV teisėjas priėmė už federalinio pastato Oklahoma City sprogdinimą nuteisto Timothy McVeighaus prašymą nebesvarstyti apeliacijų jo gyvybės išsaugojimui ir skubiai paskirti mirties baudmės įvykdymo datą.

■ Rusijos specialiosios tarnybos tvirtina, kad nuteisus, o vėliau suteikus malonę Amerikos piliečiui Edmondui Pope, JAV žvalgyba aktyviau siekia gauti žinių apie povandeninę raketą "Škval".

■ JAV išrinktasis prezidentas George W. Bush gruodžio 28 d. pareiškė, kad jis tikisi baigti formuoti savo kabinetą iki kitos savaitės pabaigos.

■ Kiek mažiau nei pusė Rusijos gyventojų - 46% - prisipažįsta nujaučią, kad artėdami prie naujo tūkstantmečio žmonės visame pasaulyje stovi prie kažkokių didelių permąnų slenksčio. Tačiau beveik tiek pat Rusijos piliečių - 48% tokios nujautos neturi. Prieš metus (1999-ųjų gruodį) laukė permąnų naujajame tūkstantmetyje 39%, o nelaukė 58% Rusijos gyventojų. Tai pranešė Viešosios nuomonės tyrimo fondas, šių metų ir pernai metų gruodžio 16 dieną apklausęs 1500 šalies gyventojų įvairiuose miestuose ir kaimuose. Be to, 1999 ir 2000 metų apklausos rodo, kad gerokai padaugėjo gyventojų, laukiančių džiaugsmingų Naujųjų metų, ir sumažėjo dalis žmonių, naująjį amžių pradedančių su nerimu ir niūria nuojauta. Naujuosius metus vertina kaip įprastą metų kaitą 38% apklaustųjų (buvo 41%). Ši data džiugė ir šventiška 39% atsakiusiųjų (buvo 29%). Ši data atrodo keista, neįprasta 11% Rusijos gyventojų (buvo 12%), o nerimastinga ir niūri - 7% apklaustųjų (12%).

■ Įsigaliojus amnestijos įstatymui, iš Turkijos kalėjimų buvo paleista beveik 20 tūkst. kalinių. Tai gruodžio 27 d. vakare pranešė šalies teisingumo ministras Hikmet Sami Turk.

GAMTA ir GANTOSAUGA rašytojo akimis

Apie ekologinę spaudą, gamtuosąugą, Ameriką ir miškus su rašytoju ROMU SADAUSKU kalbasi ALIS BALBIERIUS

* * *

A.Balbičius. Esi rašytojas, kurio kūryboj ekologijos dalykai yra kaip savastis. Neabejotinai dvasinis ryšys su gamta. Lietuvoj nedaug rašytojų, kurie gamtai ir gamtosaugai skirtų atidesnį dėmesį. Iš kur visa tai pas Tave atėjo?

R.Sadauskas. Pirmiausia tai priklauso nuo to, iš kur esi. Nors gimiau Marijampolėj, bet ten nuo gimimo gyvenau tik du mėnesius. Tėvai dzūkai, nuvažiavo ten, pagimdė ir grįžo į Dzūkiją. Aš manau, kad didžiausia mokykla buvo keturi metai karvių ganymo. Juk vaikas, piemenukas būni arčiausiai gamtos. Esi priverstas būti pačioj gamtoj. Kaip žvėriukas, kaip gyvuliukai, kuriuos ganai.

Kai dabar pagalvoju, ūkyje visa žemė buvo ištisa ekosistema – tuose septyniuose hektaruose žemės ir keturiuose miško. Ten viskas buvo, ką reikėjo žmogui turėti, paimti. Buvo ir labai gera pradžios mokyklos mokytoja – vesdavo vaikus kaip žąsiukus ir rodydavo: čia tokia

gėlė, čia toks augalas. Dar dabar atsimenu, kaip geltoniu plieskė žydintis vėdrynas. Tai visai kas kita, negu mokykloj rodyt herbarą – sudžiovintus augalus... Taip viskas ir susidėstė, susikaupė. Pagaliau ir Druskininkų pati gamta. Ir pirmoji knyga "Prie gimtojo slenksčio" – buvo beveik ištisa gamta. Antroji – "Mažas girios dienoraštis" – tai augo vaikas, vedžiodavau po miškus. Regis, aš gamtos dalykams esu liguistai jautrus.

Berods, 1964 metais, kai dirbau "Jaunimo gretų" žurnale, parašiau tokį rašinį "Mylėkim vaikinai žemę". Kiek tada laiškų į redakciją plaukė. Dabar tai atrodo net naivu, bet tada per tą gamtą buvo galima kalbėti apie savo šaknis. Na, tiesiog nieko kenksmingo. Bet tą pokalbį tuojau uždarė – kaip čia tą žemę mylėt?..

A.B. Man tais laikais buvo dešimt metų. Atmenu, kad vyko žiuri melioracija, tą mačiau

Žiema

V. Magio nuotr.

ir savo akimis, tėviškėj. Tokia tada buvo "meilė" žemei. Bet Tu ilgai dirbai ir "Mūsų gamtos" redakcijoj. O "Mūsų gamta" buvo tiesiog puikus anų laikų leidinys. Net ir šiandien tokio panašaus neturim.

R.S. Kai dabar pagalvoju, kaip ten bebuvu, bet rašytojas Rimantas Budrys buvo visai nedurnas redaktorius. Pavyzdžiui, buvo Vilniaus Universiteto Gamtos fakulteto jubiliejus. Sudarėm planą – per dvylika numerių. Autorius, straipsnius parinko arba parašė Č. Kudaba. Pabaigoj apsižiūrėjom, kad tiesiog buvo ramiai įrodyta, kad su Rusija tas fakultetas tiesiog nieko bendra neturi...

A.B. Tas žurnalas, kurį prisimenu su nostalgija, tiesiog sugebėjo burti, vienyti visus rašančius apie gamtą, gamtotyrą, gamtosaugą – nuo poeto iki mokslininko. Nors šiandien yra ir daugiau ekologinių žurnalų ir laikraščių, bet jie niekaip "nepaveja" buvusios "Mūsų gamtos"...

R.S. Taip. Dabar Lietuvoje verkiant reikia panašaus naujo žurnalo. "Mūsų gamta" kažkaip nyko ir sunyko. Buvo pradėtas leisti žurnalas "Gamtą" – ir tas po šešių numerių sustojė. Šiandien tą tuščią nišą gali bandyti užimti nebent Ornitologų draugijos leidžiamas "Baltasis gandas". Juk ornitologija, patys paukščiai gyvai susiję su viskuo, kas yra gamtoje. Reikėtų imt ornitologiją plačiaja prasme, kas užsienyje ir daroma. Štai ką tik grįždamas iš JAV parsivežiau puikaus žurnalo "Audubon" numerių. Atrodo specializuotas, bet temos žurnale – iki filosofijos dalykų. Gal ir mūsų "Baltajam gandrui" reiktų eit ta kryptimi.

A.B. Kadangi ką tik grįžai iš Amerikos, gyvenai ir lankiesi įvairiose gamtos vietose, tai ir papasakok trumpai apie tuos išpūdžius.

R.S. Labiausiai JAV įstringa tai, kad gamtosaugos dalykus nepaprastai remia visuomenė. Tai – normalios visuomenės požymis. Kažkaip prisiminiau Henriką Gudavičių, kuris atkūrė vietines augalų rūšis Dzūkijos nacionaliniame parke. Čia jis daug kam atrodė kaip koks juokdarys, o ten tokie darbai daromi plačiausiu mastu. Net bandoma atkurti preriją – su visais tais išdeginimais. O Mičigano ežeras, kurį pirmąsyk mačiau 1979 metais iš Kanados pusės. Tada buvo bausis, o dabar – vasarvietės,

paplūdimiai...

A.B. Vadinas, tas Didžiųjų ežerų išvalymas nekoks mitas kaip kai kam dar pasirodė?

R.S. Ne, jie iš tiesų išvalyti, sutvarkyti. Ten V. Adamkaus pavarde žino visi. Čia, Lietuvoj, jei palyginsi si Amerika, tai galim sakyti, kad gamtosaugos dar išvis nėra.

A.B. Kol Tu viešėjai anapus Atlanto, spaudoj vėl kilo triukšmas dėl miškų. Nuskurdus valstybė nebegali rast 2-3 milijonų litų kad nupurkštų pušynus nuo kenkėjų. Ir ne bet kokius pušynus. O Dzūkijos, taip pat ir to krašto nacionalinio parko.

R.S. Drįstu manyti, kad Dzūkijos miškus šiek tiek pažįstu. Beje, dar prieš šešerius metus "Gimtajame krašte" išspausdinau straipsnį, kad jau džiūsta Dzūkijos pušynai. Tada ministras atsiuntė raštą ir išjuokė tą mano rašinį... Pasak jo, Dzūkijos miškai klesti, yra įvairios įstaigos, kuriuos nuolat rūpina, stebi. Jei aš, būdamas nespecialistas, išvėgiau tą tendenciją prieš šešerius metus, tai kur iki šiol tie "specialistai" buvo? O dabar rėkia – duokit tuos milijonus.

Dar tada vietos miškininkai man rodė – štai plinka, ruduoja pušys. Bet atvažiuoja viršesni, neleidžia kirsti pažeistų medžių – kirskit tik pagal projektą, sako. O dar prieš tai buvo šakininės pinties problema. Rėkė apie tai, rėkė, bet nutilo, nors toji pintis niekur nedingo. O nuo pinties nusilpusias pušis apninka ir kenkėjai.

Ilga istorija, kaip tos visos problemos atsirado. Po karo, kai varė į kolūkius Dzūkiją, iš tų kolūkių reikalavo duot valdžiai normalias pyliavas. Kolūkių pirminkai ėmė rėkti, kad niekas neauga. Tada Sniečkus suregistravo tas žemes, nuvežė popierius į Maskvą. Iš ten atsiuntė žemėtvarkininkus, kurie tuos plotus išėmė iš žemės ūkio naudenų ir atidavė miškams. Net žmones iš tų vietų vežė. Taip sodino buvusiuose laukuose miškus – tiesiog iki žmonių sodybų langų. O šakininė pintis kaip tik ir įsimetė ten, kur būta laukų, ypač bulvių. Apie tą pintį jau tiek kalbėta, rašyta. Dabar vėl kalbama apie nederlingų žemių užsodinimą mišku. Bet kokių, kokiais medžiais? Reikia žinot tai, kokios medžių rūšys tam pačios tinkamiausios.

A.B. Tai ką dabar reiktų daryt su tais pušynais? Situacija, švelniai kalbant, idiotiška.

R.S. O kiek dar įvairių idiomų sulauksim? Kai puolė eglynus tipografas, atvažiavo Birštono girininkė ir nuėjo į ministeriją. Prašė leidimo kirsti, neleidė. Tada ji pažeistas egles iškirto savavališkai ir gavo papėikimą. Bet jos girininkijoje daugiau jokios žalos tipografas nepadarė. O visa Lietuva laukė leidimo kirst... O kokius pinigų reikėjo mest dėl to vėlavimo? O dabar, jei net bus skirti tie pinigai pušynų gelbėjimui, kyla klausimas, ar jie tam bus panaudoti.

A.B. Turint galvoje valdžios ir politikų požiūrį į gamtosaugą, visuomenės bejėgiškumą ir net abejingumą, galim sakyti, kad vis tebesitėsia savotišką ekologinių sutėmų laikotarpis. Dar pridėkim gilią krizę, valstybės nuskurdimą, ir apie lankstesnę bei efektyvesnę gamtosaugą sunku ir prabilt. Tik Aplinkos ministerija auga, plečiasi it koks senų laikų Agropromas.

R.S. Kas keisčiausia, visuomenė gamtai neabejinga. Bet ji nusivylusi, skaudžiai atsimušusi į tą valdišką, biurokratinę gamtosaugą. Poveikio valdžiai šiuo atveju beveik neįmanoma padaryti. O tai, kas daroma, aš negaliu pavadinti gamtosauga. Prisiminkim, kaip buvo kilęs triukšmas dėl Nidos aerodromo. Netikėtai gaunu laišką, kad esu įtrauktas į tą sudarytą vyriausybinių komisiją. Ir prasidėjo posėdžiai, posėdžiai, posėdžiai. Ir tada nutarė, kad negalima statyti... Bet juk buvo pradėta statyti. O leido pradėt – ta pati Aplinkos ministerija. O aerodromo statybą stabdė ne ministerija, o visuomenė, žalieji. Beje, Nidoj tik vieni žalieji sugebėjo pateikt nepaneigiamus, profesionalius argumentus prieš tą statybą. A, tie žalieji – sakė posėdžiautojai. Deja, pas mus žalieji – daug kam kaip keiksmas.

Apskritai visuomeninių organizacijų, kurios turi poveikį, Lietuvoj kaip ir nebėr. Net anais laikais Stasino Gamtos apsaugos draugija, nepaisant demagogijos, vis dėlto daug ką padarydavo įvairiose srityse. Tėviškei pagražinti draugija... Tai gi ją iš esmės sukūrė T. Ivanauskas, o Vaižgantas buvo paimtas kaip garbės pirmininkas. Jis tuo metu buvo trylikos draugijų garbės pirmininkas, net kačių ir šunų apsaugos. O T. Ivanauskas buvo ateistas. Taigi dabar kai kam atrodo, kad Tėviškei pagražinti draugijoje nesuderinami Ivanauskas su

(nukelta į 7 psl.)

VLADAS BRAZIŪNAS

Vermonto vertikale,

5

arba
Žalio vermuto gurkšnis Žaliakalny
įspūdžiai ir kt.: marginalinis marginy

(atkelta iš 3 psl.)

Bebrų upokšnis, tyli
krioklys prie malūno, užgys
tas nemarumas, tas gylis
tas šunio meilumo dantis

vaiko tyloj, pakyla
antakiai, kas čia bus
užsklandos dyla, dyla
į tylinčią audrą, lapus

mėto, nežino niekas
ko prie portreto minia
bala ir rausta, ko gėda
ko taip gailu, nežinia

Ir naktinis laiškas namo:

Sveikinam Lietuvą su lietuviu – gaivia gaivalinės nelaimės pa-
baiga! Visai ką tik parvažiuom iš Burlingtono, jis – kaip nuo
Pasvalio ligi Bauskės, kokie 60 km, ir kelias panašus (na, Latvijos
ruožas gal kiek ir prastesnis), tik vingiuotesnis ir kalnuotesnis.
O pats Burlingtonas, didžiausias Vermonto valstijos miestas, –

toks pažiūrėti maždaug kaip Šiauliai (gyventojų 60 tūkstančių –
kaip ir Fabijoniškių): pėsčiųjų gatvė, net erdvės, namai, regis,
panašūs. Galėtų labai susigiminiuoti. Bet prieš tai dieną pirmiausia
užvažiuom į "Švediską", kaip mes Lietuvoj sakytumėm, kinų
kavinukę: už 5\$ gali ten valgyt kiek ko panorėjęs. Visokių visokybų.
Taigi suvalgiau bent už tris drūtus vyrus. Na, gal ne už drūtus
(drūti lietuviai būna ir tvirti, stiprūs), bet už tokius dide-
lius storus tešliūzus amerikonus, – tokių čia tikrai nemažai, neap-
kabinami, eina vis pasiliumpėsdami. Moterys taip pat. Nors visur
krautuvėse – nuriebinatas jogurtas, grietinės riebumas – 0 (!) pro-
centų. Tas gyvenimo nuriebinimas, maniakiškas kalorijų skai-
čiavimas čia, matyt, veikia kaip koks savanoriškas (kai kovoja
patys su savim, kai patys save ir apsigaudinėja) sausas įstaty-
mas: negauna, negauna, bet kai jau nueis kokion kinų užkandinėn
ar kur tik papuola – kad prisišnis, kad prisikirs! Ir pampsta, ir
tešlėja.

Vėl žiūrim krepšinį. Big Sabo komanda svetimoj aikštėj šikart
pirmąja dvidešimt keliais taškais, o minutės jau paskutinės. Taip
(106 : 77)!

23, antrad. – Laiškas namo:

Skaitau Marguerite Duras. *Moderato cantabile*. Skaitau pran-
cuziškai. Su... anglų-lietuvių žodynu. Malonumas!

Vermont: žalias gurkšnis

krapšto dantis tarpdury
stebi, kaip riebios arabės
krato pilvus ir krūtis
pats iš po vakar taip dreba

– Je voudrais un verre de vin.
Marguerite Duras

ryto vyno stiklinė
ir pirštai liaujas virpėję
kiauras balsas, sutinės
gyja ir atsileidžia

išsilaisvina balsas
nubėga žingsneliais šokėjos
ir šunelis toks balsvas
vis kruvinu mėsgaliu žaidžia

Anglų pamokėlė. Eilėraštis (*verse*; ir jo *vertimas*) būtinai, neiš-
vengiamai turi būt visapusiškas (*versatile*) – visapusiška visapu-
siško gyvenimo *versija* (*version*), tikro (*very*), *vertikalaus* (*ver-
tikal*), į viršūnę (*vertex*) besistiebiančio gyvenimo *versija*; nuolat
tą viršūnę regintis kaip prieš (*versus*; kas prieš ką?) – žalią *Verm-
onto* kalną. Ar bent jau žalią vynu, *vermutą* (*vermouth*)... Tikrą
žalią gurkšnį.

Prancūzų: *le verre* – stiklinė.

Blueberry Hill – Mėlynių kalnas, Roberto Frosto rausvai
sužydusių mėlynių kalnas. Čia mylimiausias amerikiečių poetas
sėdinėdavęs, rašydavęs. Buvom ten, važiuom prie *Silver Lake*,
Sidabro ežero, – prie pat neprivažiavom.

Green Mountain National Forest: ieškokit, rašoma pakelės in-
formacinėj lentoj, briedžių, elnių ir t.t. Anądien, iš Burlingtono
važiuodami namo – taip jau vadinam, – pasukom prie Šampleno
ežero, perplaukėm keltu Niujorko valstijon, važiuom ten, prie
kelio matėm dygliakiaulę (paskiau pervaziavom tiltu vėl savon
Vermonto valstijon, grįžom Middlebury' n). Pravažiavom tą
iaulaitę, paskiau Darius mašiną pavarė atgal: sliūkina gražuolė
žolių sąžalynan – iš lėto, dyglius atstačius, lyg tyčia erzindama:
na tik prieikit, traperiai, prieikit arčiau, pasveikinsiu dyglio strė-
like!
(bus daugiau)

Sveikatos kertė

Berniukai nuo pat ankstyviausios vystymosi stadijos labiau pažeidžiami už mergaites

Vyrai nuo pat ankstyviausios gamalo vystymosi stadijų yra labiau pažeidžiami už moteris, gruodžio 22 d. paskelbė Didžiosios Britanijos mokslininkai. Pasak sveikatos apsaugos konsultanto Sebastian Kraemer, kurio tyrimų rezultatai skelbiami žurnale "British Medical Journal", žmonės vis dar nekreipia dėmesio į nepalankesnes biologines ir socialines sąlygas, kuriomis tenka gyventi neva stipriosios lyties atstovams.

"Tebevyrauja požiūris, kad berniukai yra tvirtesni", agentūrai "Reuters" sakė straipsnio "Trapusis vyras" autorius.

S. Kraemer tyrimas parodė, kad vyriški gemalai dažniau žūva ar nukenčia, o vyriškos lyties naujagimiai savo išsivystymu nuo naujagimių mergaičių

atsilieka 4-6 savaitėmis. Nuo pat kūdikystės berniukams gresia daugiau psichologinių problemų, nes jie dažniau laikomi atsparesniais už mergaites. Dėl tokio požiūrio slopinami kai kurie berniukų gabumai.

"Visuomenė skatina berniukus būti stiprius ir atsparius, todėl jautrūs ir pažeidžiami berniukai pirmaisiais dviem gyvenimo metais praranda daug savo gabumų", sakė S. Kraemeris.

Nepalankūs biologiniai ir socialiniai veiksniai veikia ne tik vaikystėje - mergaitėms geriau sekasi mokykloje, o suaugę vyrai žudosi tris kartus dažniau nei moterys.

"Jei tėvai daugiau žinotų apie vyrų jautrumą, jie galėtų kitaip elgtis su savo sūnumis", pridūrė S. Kraemer. Reuters-BNS

Ar mobilieji telefonai sukelia vėžį?

Paskutiniame Amerikietiškos medicininės asociacijos žurnalo (*Journal of the American Medical Association*) numeryje buvo publikuojama Amerikietiško sveikatingumo fondo (*American Health Foundation*) atlikto tyrimo ataskaita. Šis tyrimas buvo skirtas mobiliųjų telefonų įtakai žmogaus organizmui, būtent, ar jie įtakoja žmogaus smegenų vėžio atsiradimą.

Tyrimo dalyvavo 891 mobiliųjų telefonų vartotojas, iš kurių 469 sirgo smegenų vėžiu, o 422 - ne. Pranešama, kad tyrimo rezultatai parodė, jog mobilus telefonas niekaip nepadidina auglių atsiradimo rizikos. Tačiau, kaip teigia *American Health Foundation* specialistai, reikia atlikti ilgiau trunkančius

mobilaus telefono įtakos organizmui tyrimus, nuo to momento, kai žmogus tik pradeda juo naudotis iki momento, kai pasireiškia vėžio simptomai.

Dabar tokius tyrimus atlieka Tarptautinė vėžio tyrimo asociacija (*International Association for Research on Cancer*). JAV Maisto produktų ir vaistų vadovybė (*U.S. Food and Drug Administration*) taip pat planuoja atlikti panašius tyrimų seriją.

Tokio pobūdžio tyrimai yra finansuojami iš lėšų, kurias išskyrė Nacionalinis vėžio institutas bei *Wireless Technology Research LLC* organizacija, kurią sudarė bevielio ryšio prietaisų gamintojai.

www.techweb.com

A. Landsbergio paskaitos

A. Landsbergio paskaitos Long Islando bibliotekose:

Sausio 8 d., 2:00 val. **Great Neck Library:** Michael Cunningham, "The Hours", romanas, žymiosios modernistės Virginia Woolf gyvenimo ir jos romano "Mrs. Dalloway" motyvais (Pulitzer premija 1999).

Sausio 17 d., 2:00 val. **Bethpage Library:** Rasputin - "Holy Devil" or "Russia's Savior?"

Sausio 23 d., 2:00 val., **Hewlett Library:** Victor Hugo, "The Hunchback of Notre Dame" romano palyginimas su jo filmineis variantais ir jo dabartinis aktualumas.

"Arkas"

2-3 kiaušiniai,
1/3 stiklinės grietinės,
1 l pieno,
4-5 šaukštai cukraus,
šviežių arba konservuotų vaisių.

Inde, pastatytame ant puodo su verdančiu vandeniu, išplakti kiaušinius, supilti grietinę. Visą supilti į verdantį pasaldintą pieną. Kai suvirs, perkošti per labai tankų sietelį (arba per drobės maišelį). Persunkus, masę palaikyti šaldytuve, perdėti ant lekštės, papuošti plakta grietinėle (su cukrumi) ir vaisiais.

Kepta supjaustyta višta

Višta (jauna),
2 marinuoti agurkai,
2 šaukštai aliejaus,
2 šaukštai pomidorų tyrės,
3 šaukštai sviesto,
petražolių lapelių,
česnako,
pipirų,
druskos pagal skonį.

Išdarinėta višta supjaustoma į 4 dalis. Sviestas ištrinamas, į jį sudedamas ištrintas česnakas ir smulkiai supjaustyti petražolių lapeliai. Vištiena įtrinama

druska, sumaišyta su prieskoniais, ir aptepama paruoštu sviestu. Folija sukarpona (kiekvienam gabalui atskiras lakštas) ir ištepama aliejumi. Ant folijos dedamas vištienos gabalas, ant kiekvieno uždedama po agurko skiltelę ir pusė šaukšto pomidorų tyrės. Folija užlankstoma arba viršuje susukama. Paruošti kepsneliai sudedami į skardą ir kepami karštoje orkaitėje.

Taip paruoštą vištieną galima iškepti ir lauko žarijose.

Nauja LB Krašto valdyba pradėjo darbą

(atkelta iš 1 psl.)

2001-ji metai - vysk. Motiejus Valančiaus sukakties metai. Telkiami paskaitininkai ir menininkai šio didžio Žemaitijos sūnaus prisiminimui lietuviškuose telkiniuose. Kovo mėnesį iš Lietuvos sulauksime su koncertais telkinius lankančius solistus Vytautą Juozapaitį ir Gintarę Skėrytę. Gegužės 25-26 d. Chicagoje vyks "Poėzijos pavasario" dienos, o birželio 3 d. Lemonte Jaunųjų talentų festivalis. Berniukų chorui "Ažuoliukas" atvykstant iš Lietuvos dalyvauti Utah valstijoje vykstančiame Vaikų chorų festivalyje spalio mėnesį Kultūros taryba rūpinsis šio kultūrinio Lietuvos atstovo koncertais New Yorke, Washington, Clevelande ir Chicagoje. Premijų šventė vyks 2001 m. lapkričio 8 d. Detroite.

Specialus dėmesys būtinas skirti mažiesiems lietuviškiems telkiniams. Vieni jų lietuviški, kiti naudoja anglų kalbą, tačiau gyvena Lietuvos džiaugsmams ir rūpesčiams. Nei vienu pamiršti negalima. Lietuvių Fondo per JAV Kultūros tarybą teikiama parama mažųjų telkinių kultūrinei veiklai puoselėti įgalina menininkų apsilankymas bent kartą metuose. Tikimasi, kad dosnūs Lietuvos Fondas ir ateityje skirs lėšų mažųjų tel-

kinių kultūrinei veiklai.

JAV LB Krašto valdyba trijų metų laikotarpiui patvirtino sekančios sudėties LB Kultūros tarybą: M. Remienė (pirm.), Leonas Narbutis (vicepirm.), Violeta Drupaitė (sekr.), Dalia Anyšienė (izd.), Dalia Šlenienė, Ligija Tautkuvienė, Laima Petrauskaitė-Vanderstoep ir Juozas Žygas - nariai.

JAV LB Socialinių reikalų taryba

Nepailstanti visuomeninė Birutė Jasaitienė ir toliau lieka vadovauti JAV LB Socialinių reikalų tarybai. Tai žmonių triušis ir dosniomis aukomis išugdyta institucija, gelbėjanti tėvynainius Lietuvoje ir išeivijoje. Jos žinioje veikia keturios valdinės įstaigos: įregistruotos korporacijos, administruojami aštuoni fondai, veikia keturi specialūs Socialinių reikalų tarybos komitetai:

Lietuvos Vaikų Viltis - pirm. Gražina Liautaud;
Lietuvos Našlaičių Globos Komitetas - pirm. Birutė Jasaitienė;
Lietuvos Partizanų Globos Fondas - pirm. Leonas Maskaliūnas;
Komitetas "Vaikai" - pirm. Alė Keželenė.
LB Socialinių reikalų taryba

Anglų kalbos pamokėlės

Pleased with - patenkintas (kuo nors)
He looks rather pleased with himself.
Are you pleased with the new apartment?

Be angry (with somebody) for something - pykti (ant ko nors) dėl kažko

I was angry on myself for making such a stupid mistake.
Are you angry with him?

Insist on - reikalauti, atkakliai laikytis

You really must go. I insist on it.
She always insists on getting early.

Shout to - šaukti kam nors

She shouted to me across the room.
I shouted to him to shut the gates.

administruoja MARGUTIS II radijo programą, rūpinasi Marguette Parko rajono apsaugos reikalais, išlaiko restoraną "Seklyčia", leidžia žurnalą "Pensininkas", kurį redaguoja Karolis Milkovaitis. Socialinių reikalų taryba skiria savo direktorius ir yra atsakinga už finansinę kontrolę Clevelande veikiančių Vyresniųjų žmonių namų "Sodyba".

Naują JAV LB Krašto valdybos patvirtinta Socialinių reikalų tarybą sudaro: B. Jasaitienė (pirm.), Salomėja Daulienė, Alė Keželenė, dr. Petras Kisielius, Antanas Pauzuolis, Rita Šakenienė, dr. Linas Sidrys, Aldona Šmulkštienė, Laima Vaičiūnienė ir Juozas Žygas. Teisinių patarėjų yra adv. Saulius Kuprys, finansų tvarkytoju - Juozas Paškus, CPA.

Krašto valdyba yra paprašiusi pirm. B. Jasaitienę Socialinių reikalų tarybos veiklą plėsti už Chicagos ribų, ypač Floridos lietuvių telkiniuose, kur esama daug vyresnio amžiaus žmonių. Atsižvelgiant į Krašto valdybą pasiekusius prašymus, B. Jasaitienė taip pat yra prašoma paruošti ir išleisti socialinės veiklos vadovą, jame panaudojant didesnę dalį jos ir Aldonos Šmulkštienės lietuvių spaudai paruoštų patariamųjų straipsnių.

LB informacija
(Teresė Gečienė)

Pirmasis geležinkelis Lietuvoje pradėjo veikti 1861 metais. Tai buvo Peterburgo-Varšuvos geležinkelio atšaka Kaunas-Kybartai.

Nepriklausomos Lietuvos geležinkelių įsikūrimo pradžia laikoma 1919 metų liepos mėn. 6 diena. Tą dieną paleistas pirmasis traukinys plačiuoju geležinkeliu iš Kaišiadorių į Radviliškį.

Pradžioje keleiviai buvo vežami neapšildytuose ir neapšviestuose traukiniuose, kurių didžiausias greitis siekdavo tik 40 km/val. Per pirmąjį nepriklausomos Lietuvos dešimtmetį keleivinių traukinių greitis padidėjo iki 75 km/val. 1938 m. jis siekė jau 95 km/val.

Pirmosios šešios automotrisės pirktos Austrijoje, pradėjo važinėti Lietuvos geležinkeliais 1934 metais. Jos važiuojo iki 70 km/val. greičiu. 1937 m. Vokietijoje buvo nupirktos 4 galingesnės automotrisės, važiuojančios iki 120 km/val. greičiu.

Prieš 70 metų traukinys "Paryžius-Pekinas" važiuojo ir per Lietuvą (288 km). Traukinys iš Paryžiaus į Pekiną nuvažiuodavo per 12 parų ir 10 val.

Pirmasis siauras geležinkelis (720 mm pločio) buvo nutiestas ruože Pastovys-Švenčionys-Švenčionėliai 1895 m. Šis kelias buvo skirtas miško medžiagai transportuoti, taip pat keleiviams vežti iki Švenčionėlių stoties. Vėliau ruožas Pastovys-Švenčionys buvo pratęstas per Uteną ir Anykščius iki Panevėžio, bendras ilgis 215 km.

Tiesiant Peterburgo-Varšuvos geležinkelį bei jos atšaką į Prūsiją (Lentvaris-Kybartai) reikėjo iškasti du tunelius - Kauno ir Panerių. Kauno tunelio (ilgis 1280 m) darbai prasidėjo 1859 m. gegužės 9 d. 1861 m. rudenį dviejų kelių tunelis buvo baigtas ir lapkričio 20 d. juo pravažiavo pirmasis garvežys. Panerių tunelis pradėtas kasti 1859 m. sausio 15 d. Jo ilgis 426 m. Oficialiai tunelis buvo atidarytas 1861 m. spalio 3 d. Panerių tunelis dabar nebe naudojamas.

Geležinkelio tiltas (ilgis 359 m, plotis 8,9 m) per Nemuną Kaune statytas 1862 m. Jis smarkiai nukentėjo per du pasaulinius karus (1914 ir 1944 m.), bet buvo atstatytas.

1975 metais elektrifikuoti geležinkelio ruožai Vilnius-Kaunas ir Vilnius-Trakai ir jais pradėjo važinėti elektriniai traukiniai.

Pirmieji lėktuvai su Lietuvos skiriamaisiais ženklais pakilo į orą 1919 m. kovo 1 d. Tai buvo Vokietijoje pirkti aštuoni LVGC VI lėktuvai.

1922 m. buvo išbandytas Kauno aviacijos dirbtuvėse pagamintas lėktuvas Dobi-1. Jo konstruktorius Jurgis Dobkevičius.

Ir mokomieji bei karo lėktuvai buvo gaminami Lietuvoje. Tai talentingo aviakonstruktoriaus Antano Gustaičio ANBO serijos lėktuvai.

Transporto aviacija Lietuvoje atsirado 1921 metais. Nuo tada Karo aviacijos lėktuvai gabendavo lauko paštą Lietuvos teritorijoje.

1940 m. birželio 15 d. Karo aviacija turėjo 116 lėktuvų.

1892 m. Kaune ir 1893 m. Vilniuje iškilmingai buvo atidarytas arklinis transportas ("konkė"). Vagonus traukė vienas arba du arkliai. Vagonuose tilpdavo iki 40 žmonių.

Ilgiausių metų Prelatui Jonui A. Kučingui!

Gruodžio 23 d. Prelatui Jonui A. Kučingui sukako 92 metai. Ta proga sveikiname garbų Prelatą ir dėkojame už ilgametį lietuviybės platinimą išeivijoje linkėdami juo geriausios sveikatos! Priminsime skaitytojams trumpą Prelato biografiją, atskleidžiančią didelės ir itin reikšmingos lietuviškajai išeivijai asmenybės raidą.

Jonas A. Kučingis gimė 1908 m. gruodžio 23 d. Šnyplių kaime, Švėkšnos valsčiuje, Tauragės apskrityje. 1927 m. baigė Švėkšnos Saulės progimnaziją ir 1929 m. saleziečių kolegiją Turine. 1937 m. baigęs Telšių kunigų seminariją, buvo išvėntintas kunigu. 1938-1939 m. studijavo teisės ir pedagogikos mokslus Milano Jėzaus Širdies universitete. 1937-38 m. buvo Šilalės vidurinės mokyklos kapelionas ir Šilalės parapijos vikaras, 1939-1940 m. 6-to L.K. Margio pulko kapelionas, 1940-1941 m. Šilalės parapijos klebonas, 1941-1944 m. Telšių gimnazijos kapelionas, 1944-1946 vokiečių parapijos klebonas ir Rottenburgo vyskupijos lietuvių tremtinių kapelionas. 1946 m. atvyko į JAV. Nuo 1947 m. Los Angeles kle-

bonas. Čia pastatė naują lietuvišką Romos katalikų bažnyčią, įgijo erdvią salę ir kleboniją ir selėms namus. 1947 m. įkūrė Vyčių kuopą, LRKS kuopą, Katalikų Moterų sąjungos skyrių, Šv. Vardo draugijos skyrių. 1949 m. suorganizavo lituanistikos šeštadieninę mokyklą, 1954 m. įsteigė Vaikų darželį, nuo 1952 m. redagavo *Parapijos žinias*, nuo 1954 m. organizavo Kalifornijos Lietuvių dieną. Telšiuose neturtingiems

Prelatas Jonas A. Kučingis

gimnazijos mokiniams įsteigė bendrabutį ir valgyklą. Išleido moksleiviams giesmynėlį 1942 m. (su 1939 m. data), 1948 m. *Žemaičių kankinys*. Bendra-

darbiavo *Žemaičių Prietely*, *Ryte, XX Amžiuje*, *Drauge*, *Varpely*, *Mokykloje*, *Kalifornijos Lietuvių* rašydamas religiniais ir socialiniais klausimais ir pasirašydamas Padaubiečio slapyvardžiu.

1966 m. pakeltas prelatu. Jam klebonaujant Los Angeles Šv. Kazimiero parapijoje, 1980 m. parapijos namai buvo esmingai atnaujinti, įrengtos dvi erdvios salės su priedais, įvestas vėsinimas. Šv. Kazimiero 500 metų sukakčiai įrengtas memorialinis vitražas (dail. Piszek) ir išpuoštos Šv. Kazimiero ir Šv. Juozapo statulos (projektas arch. E. Arbo, darbas K. Rakūno). Po 38 metų klebonavimo šioje parapijoje, sulaukęs 75 metų, Kučingis 1984 VI 15 išėjo į pensiją, užleisdamas savo vietą vikarui kun. dr. Algirdui Olšauskui.

Prelatas dr. Antanas Rubšys yra rašęs prelato Jono A. Kučingio knygos "Šventiniai ir proginiai pamokslai" (Logos, 1998) įvadą:

"Menu Prelato-klebono žodį Šv. Kazimiero šventovėje, Los Angeles mieste Kalėdų bei Velykų šventėse ir metinių Kalifornijos Lietuvių dienų proga. Dabar

Vilniuje, Logos leidyklos 1998 m. išleistas prelato Jono A. Kučingio knygos viršelį

tikėjimo atmintis siejosi su tautos atmintimi, vilties drąsa ir pasididžiavimu. Jis ne tik skatino nepasimesti, neužmiršti, nuleisti ranką, bet ir šielotis, skelbti, garsinti, kad Lietuva yra gyva. Ar su vėju, ar prieš vėją, bet turime irtis! Į ateitį! Su Dievu kurti save ateitį...

Dėkojame kunigui Prelatui už prašnekinimą Dievo vardu, už vilties drąsą ir pasididžiavimą, už malonės įvardijimą.

Škaitytojai rašo "Darbininkui"

Klaidžiojant koncertinėse salėse

Man, "Darbininke" Nr. 46, atkreipus dėmesį į GK inicialias pasirašytą straipsnį "Carnegie Hall vėl koncertavo lietuviai", kuriame buvo rašoma apie birželio mėn. 27 d., Weill Recital salėje įvykusio smuikininko Vilhelmo Čepinskio ir pianistės Guodos Gedvilaitės koncertą ("Darbininkas" Nr. 43), atsiliepė to straipsnio autorė Giedrė Kumpikaitė ir Virginijus Barkauskas ("Darbininkas" Nr. 48).

Tame rašinyje rašiau apie Carnegie ir Weill Recital sales, jų paskirtį ir menininkus, jiems atlikus koncertą Weill Recital salėje, kuri randasi prie Carnegie salės, nesigarsinti koncertavus Carnegie salėje (tokių buvo ne vienas).

Prisibijau, kad atsiliepusieji G. Kumpikaitė ir V. Barkauskas nevisai mane suprato. Nemažiau priekaištas buvo išgirstas iš G. Kumpikaitės, kur ji sako, kad: "p.palys bando nužeminti puikų mūsų lietuvių smuikininką..." (Mano išryškinta). Man ne-sprantama kaip aš galėjau ką nors "žeminti" ar aukštinti, kai rašiau tik apie salę, kur tie du menininkai atliko koncertą. Tame mano rašinyje ne tik su žiburiu, bet ir su padidinauoju stiklu nieko panašaus nerasi. Man yra puikiai žinoma, kokias menines aukštumas smuikininkas V. Čepinskis yra įkopus. Jo muzikinę veiklą ir atsiekimus atidžiai esu stebėjęs, o "Darbininke" ir dien-raštyje "Draugas" esu parašęs gerą tuziną tikrai nežeminančių straipsnių. Tad šis priekaištas neturi jokio pagrindo.

Visa kita, nevisai į temą pataikyti priekaištai ir "patarimai", neverti dėmesio.

Virginijus Barkauskas santūriai pritardamas G. Kumpikaitėi nusiskundžia, kad ir jo vargonų koncertas skirtas Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 10-mečiui, buvęs aprašytas praėjus keliems mėnesiams. Apie tą koncertą rašiau ir aš. Mano straipsnis, praėjus tik 11 dienų po koncerto, dienraštyje "Draugas" buvo išspausdintas kovo 23 d. (Koncertas įvyko kovo 12 d.) Apie tai V. Barkauskas nutylėjo. Matomai vėlyvesnes datas lengviau prisiminti, negu ankstyvesnes.

Viena kas iš G. Kumpikaitės ir V. Barkausko atsiliepiamų paaiškėjo, kad aš buvau suvedžiotas. Pasirodo "Darbininko" redaktorius G. Kumpikaitės straipsnio antgalvė "Labai pavykęs koncer-

tas", savo nuožiūra, pakeitė į "Carnegie Hall vėl koncertavo lietuviai".

Todėl jeigu straipsnio antgalvė būtų buvusi palikta taip kaip originale parašyta, man reikalus į tą straipsnį atsiliepti būtų atpuolęs, o tuo pačiu ir šito mažo "erzeliuko" būtų buvę išvengta.

p.palys

Koralai miršta

Tarptautinė organizacija "The Global Coral Reef Monitoring Network", stebinti koralinių rifų būklę, išpėjo, kad jei nebus taikomos gamtos sauginės priemonės, po 30 metų koralai paspręsiausiai išnyks.

Organizacijos, turinčios atstovybes 80-yje šalių, duomenimis, šiuo metu dėl padidėjusios vandens temperatūros jau žuvo ketvirtis koralų rifų. Taip pat didžiulę įtaką koralų išnykimui turi vandens užterštumas bei statybos netoli jų.

Blogiausia situacija susiklostė Indijos vandenyne, Arabijos jūroje, o taip pat Pietryčių ir Rytų Azijos jūrose. Organizacijos atstovai mano, kad be iniciatyvų, stabdančių atmo-

feros atšilimo procesą, šalių vyriausybės turėtų imtis ir konkrečių priemonių, kurių tikslas - apsaugoti koralų rifus, augančius jų teritorijoje.

JAV neseniai išleido eilę nutarimų, susijusių su aplinkos apsauga. Jie ketina uždrausti visiems laivams nuleisti inkarą netoli koralų rifų Meksikos įlankoje. JAV taip pat pareiškė pasiruošusi sukurti nacionalinį parką Floridos salose ir paremti tolesnius būdus, kaip išsaugoti koralus, ieškojimus.

JAV prekybos ministras teigia, kad koralų rifai, pritraukdami daugybę turistų, atneša milijardus dolerių pelno. Pasak jo, daugiau jų išnykimo grėsmės ignoruoti negalima.

BBC

Prekyba naujais automobiliais didėja

2000 m. lapkritį Lietuvoje parduoti 633 nauji lengvieji automobiliai. Tai 6% daugiau nei spalį ir 21% nei 1999 m. lapkritį. Per pastaruosius 12 mėnesių prekybos automobiliais rezultatai buvo geresni nei pernai. Tačiau blogu ženklu gali tapti pradėjęs kilti euro kursas, dėl kurio palankios automobilių kainos gali likti tik malonių pri-

siminimu. Latvijoje lapkritį parduoti 673, Estijoje - net 1124 nauji automobiliai. Per 11 2000 m. mėnesių Lietuvoje buvo nupirkti 6480 naujų automobilių, arba 25% daugiau nei 1999 m. per tą patį laikotarpį. Daugiausia parduota prancūziškų "Peugeot", rusiškų "Lada" ir vokiškų "Volkswagen".

Lietuvos rytas

Parama studijuojantiems žurnalistiką Lietuvoje

Šiandien didelis dėmesys yra skiriamas lietuviškai žiniasklaidai ir jos darbuotojams. Lietuvos žurnalistai gan dažnai yra puolami ir kai kada, net be reikalo, jiems priekaištaujama dėl jų skirtingo pasiruošimo sovietmetyje spaudos darbui, skirtam daugiau partinei propagandai, o ne tikimui tiksliai žiniasklaidos. Jie per mažą turį savikritikos, daug prisideda prie nuolatinių lietuvių kalbos darymo, nekojoja prieš jį ir t.t.

Yra žinoma, kad Vilniuje esantis Žurnalistikos institutas stengiasi ruošti lietuvišką žurnalistų prieraugį jau daugiau pagal Vakarų pasaulio žiniasklaidos reikalavimus, skiriant ypatingą dėmesį tyrai lietuvių kalbai išlaikyti.

Išvijoje mirusių trijų žinomų žurnalistų - Henriko Blazo, Vytauto Gedgaudo ir Salomėjos Narkeliūnaitės - vardais, jų giminii ir draugų pastangų dėka yra įsteigti trys premijų fondai

remti studijuojančius žurnalistiką Lietuvoje. Tuos fondus prižiūri Lietuvos žurnalistų sąjungos valdyba Amerikoje, o jų pinigų globoja Tautos fondas. Iš tų vardinių žurnalistikos fondų kiekvienais metais pavasarį bus išmokamos vienkartinės premijos po 250 dolerių trims pažangiausiems 3-čio ar 4-to kurso studentams, kuriuos parinks ir pasiūlys LŽS valdybai Lietuvos žurnalistikos instituto vadovybė.

Stengiamasi, kad šie žurnalistikos fondai išsilaikytų neribotą laiką. Žinoma, to siekiant, jiems reikės papildomų įnašų. Kas norėtų juos paremti, rašykite čekius *Lithuanian National Foundation* vardu ir siųskite sąjungos valdybai - Lithuanian Journalists Association, 71 Farmers Avenue, Plainview, NY 11803.

Kęstutis K. Miklas

Lietuvių žurnalistų sąjungos valdybos pirmininkas

Kviečiame visus taupyti ir skolinti iš
lietuvių įsteigto ir vadovaujamo

SCHUYLER SAVINGS BANK

24 Davis Ave.

Kearny, New Jersey 07032

Bankas švenčia 75-kerių metų sukaktį!

Pilnas ir draugiškas patarnavimas, įskaitant

• Taupymo sąskaitas, sertifikatus ir IRA

• Čekių sąskaitas - asmeniškas ir komercines

• Paskolas - namų, namų remonto,

Home Equity ir automobilių

• ATM naują mašiną ir korteles

• Tiesioginį pinigų deponavimą

Patogios darbo valandos,

pilnai Federalinės valdžios apdraustos sąskaitos

Kalbame lietuviškai...

Mūsų telefonai: (201) 991-0001

arba skambinkite mums nemokamai:

1-888-SCHUYLER (1-888-724-8953)

Inž. Vyt. Šliūpo 70-tas gimtadienis Burlingame, CA, 2000 m. 24 spalio d. Vytautas J. Šliūpas, P.E., dėkoja Lawrence Clement'ui (kairėje) už dovanotą paveikslą - Auksučių ūkio Ažuolą. Dešinėje Danguolė Kudienė ir prof. Calvin Qualset

VILNIUS

Žiemos kainos

Iš New Yorko \$275 viena kryptimi

Iš New Yorko \$375 ten ir atgal

Iš Chicagos \$317 viena kryptimi

Iš Chicagos \$435 ten ir atgal

Plius mokesčiai

Nuolaidos galioja ir iš kitų JAV miestų

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel: 718-423-6161

800-778-9847

Fax: 718-423-3979

E-MAIL: VYTTTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vytistours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 1-888-205-8851

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

ATLANTIC EXPRESS CORPORATION
JANUARY PICK-UP SCHEDULE

January 9	New Haven, CT	12-1 pm
	New Britain, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
January 11	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
January 12	Philadelphia, PA	11-12 noon
	Baltimore, MD	4-5pm
January 13	Brooklyn, NY	12-1 pm
January 15	Putnam, CT	1-2 pm
January 23	New Haven, CT	12-1 pm
	New Britain, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
January 25	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
January 26	Philadelphia, PA	11-12 noon
January 27	Brooklyn, NY	12-1 pm
	Riverhead, NY	3-4 pm

For more information please call:
1-888-615-2148 or 1-888-205-8851

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$499 r.t.

One way to Vilnius \$325

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

Tel.: (212) 541-5707

RigaVen Travel, Inc.

We provide complete Travel Services
VACATIONS - TOURS - CRUISES
WITH PERSONAL RECOMMENDATIONS
and always competitive fares to

RIGA -- TALLIN -- VILNIUS

with

FINNAIR

LUFTHANSA - SAS

OR OTHER CARRIERS

"Call for Details"

INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706

Tel. 631-665-4455 Fax 631-665-6164

1-800-291-8311

E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

● SIUNTINIŲ AGENTŪRA "VILTIS" PRANEŠA, kad konteineriai su jūsų šventinėmis dovanomis jau išsiųsti į Lietuvą. Jūsų giminėms, draugams ir pažįstamiems šios dovanos suteiks daug džiaugsmo per Šv. Kalėdas. Gruodžio mėnesį konteineris nebus siunčiamas.

● JEIGU NESPĖJOTE paruošti siuntinio, nenusiminkite. Galite pasiųsti dovanėlę Kalėdų proga pinigais. Pinigai bus pristatyti asmeniškai kartu su laišku arba kalėdine kortele. Galite įdėti ir kelias nuotraukas. Pinigus reikia pristatyti skubiam persiuntimui į "Vilties" įstaigą iki lapkričio pabaigos. Papildomos informacijos prašome skambinti telefonu: 617-269-4455.

● BESIDOMINTIEMS siuntinių persiuntimu ar kraustymusi iš Lietuvos į Ameriką. Sekantis konteineris iš Lietuvos į Ameriką planuojamas 2001 metų sausio viduryje. Informaciją galite gauti "Vilties" įstaigoje telefonu 617-269-4455.

● APIE KALĖDINIŲ IŠPARDAVIMĄ parduotuvėje Amberland bus paskelbta artimiausiu laiku.

Vepriuose naujos gyvybės daigai

Nuo senų senovės Vepriai (Ukmergės apskr.) yra žinomi kaip krikščioniškas kraštas, tikra Lietuvos tikinčiųjų meka. Bostoniškės lietuvių enciklopedijos XXXIII, XXXVI ir XXXVII tomuose apie šį miestelį yra plačiai rašoma. Ypač gerą istorinę santrauką yra pateikęs istorikas kun. Dr. Rapolas Krasauskas. Per kelis šimtmečius šį gražų Lietuvos žemės kampelį lietuviai ugdė ir turtino, okupantai griovė ir nioškojo. Turtingą grafo Platerio biblioteką, archyvus ir muziejines vertybes 1915 metais sunaikino vokiečiai, o 1917 nuo jų kareivių kulku, gindami bendruomenės turtą, žuvo trys vepriečiai ir vėliau nuo gautų žaizdų dar mirė keturi. Bėgdami iš Lietuvos raudonarmiečiai 1941 nužudė Veprių kleboną V. Vėgėlę, o kitą kleboną, kun. Kl. Jurkų, 1947 kankino Ščerbakovo kalėjime.

Didelę skriaudą Veprių tikintieji patyrė, kai antrą kartą grįžę bolševikai sunaikino garsiąsias kryžiaus kelių stotis ir sugriovė koplyčias. Šios Kalvarijos kelių stotys nepriklausomybės laikais, ypač per šv. Sekmines, sutraukdavo minias maldininkų iš plačių apylinkių ir iš visos Lietuvos. Nuo senų laikų vepriečiai didžiavosi 1910 metais patatyta šv. Mergelės Marijos Rožinės vardo bažnyčia ir jos aukštu bokštu, matomu net už 15 kilometrų. Varpo skambesys buvo daugelį dešimtmečių nepakeičiamas tikinčiųjų palydovas. Jis kvietė susitelkimui, maldai, guodė skausmo valandomis, džiugino laimės akimirkomis. Išstos žmonių kartos, girdėjusios varpo gaudesį, neišvaizdavo, kad kada nors galėtų būti kitaip. Bet aukštąjį bokštą 1944 susprogdino beatsitraukia vokiečiai, nes jame buvo įsitvirtinusios raudonarmiečių žvalgyba. Aukštojo bokšto atstatymas šiuo metu yra vienas iš didžiausių vepriečių rūpesčių.

1989 m. Lietuvai keliantis nepriklausomam gyvenimui, Veprių seniūnija daugiausiai nukentėjo nuo ekologinės katastrofos, įvykusios Jonavos "Azoto" trąšų gamykloje. Tą fabriką kompleksą vėliau prichvatizav-

vo žinomas pramonininkas Bronislovas Lubys, katastrofos metu ėjęs ten atsakingas pareigas. "Azotą" naujasis šeimininkas vėliau pavadino "Achema". Gyventojai per tesmus, Seimą ir vyriausybę bandė katastrofos priežastis ištirti ir už padarytą ilgalaikę žalą gauti atlyginimą.

Romas Petras Šaulytis, fotografas ir visuomenininkas, parodos "Mes su Čėčėnija" organizatorius

B. Lubys Ukmergės savivaldybei skyrė 30,000 pašalpą, bet tyrimas įklimpo. 1997 vėl buvo bandyta atgaivinti, bet "Achema" galėjo teisintis, kad kompensacijos jau esančios išmoktos visiems, kurie pateikė argumentuotus ieškinius. Krikščionių demokratų partijos frakcija seime rėmė tyrimų reikavimą, bet turėjo kapituliuoti. Frakcijos atstovas Jonas Šimėnas pastebėjo: "Valstybėje yra įtakingų asmenų, kurie tokiu tyrimu visiškai nesuinteresuoti" ("Lietuvos aidas", 1999.03.20).

Po šios avarijos Vepriuose padaugėjo suaugusių ir vaikų susirgimų vėžinėmis ir endokrinologinėmis ligomis. Nuo jų daugelis mirė, kiti tapo invalidais. Tos skaudžios pasekmės jaučiamos ir dabar, praėjus 11 metų nuo avarijos. Žmonės serga, bando gydytis ir miršta, nes nepadaeda valdžios instancijos, ir niekas nesiima spręsti žalos atlyginimo klausimų. Prašymai, reikalavimai, straipsniai žiniasklaidoje - tik tyruose šaukiančiųjų balsas.

Neatsitiktinai Veprių in-

teligentija įsteigė visuomeninę organizaciją "SOS-Vepriuose". Svarbiausias jos uždavinys - teikti socialinę pagalbą gyventojams, kurie patyrė didžiausią skriaudą - sveikatos praradimą. Kiek sąlygos leidžia rūpinamės vaikais, moksleiviais, seneliais.

"SOS-Vepriuose" visuomeninė organizacija kreipėsi į Arkivyskupą metropolitą. Gavome pažadą, kad pagal galimybes prisidės prie šių projektų įgyvendinimo. Be to Arkivyskupas metropolitas siūlė, kad surinktos lėšos būtų dovanuojamos per Lietuvos Katalikų Religinę Šalpą.

Mūsų organizacijos įstatuose yra neužmiršti tikinčiųjų reikalai, žmonių dvasingumo ugdymas. Į tą sritį įeina ir aukštojo bažnyčios bokšto - varpinės atstatymas. Bažnyčios bokšto ir varpo garso žmonės yra išsiilę lyg duonos kasdieninės. Tuo reikalu konsultuojami specialistai, daromi apskaičiavimai, bet visa stabdo pinigų stygius. Veprių ir apylinkių gyventojų vardu drįstame kreiptis į užjūrio lietuvių, ypač ukmergiškių, prašydami nukentėjusiems vepriečiams pagalbos. Kai vėl iš aukštojo bokšto pasigirs varpo balsas, Veprių žmonės dėkingai prisimins ir jus, kurie mums nelaimės dienose padėjote.

Romas Petras Šaulytis
"SOS-Vepriuose" direktorius

KOKIE BUVO 2000-IEJI METAI?

(atkelta iš 2 psl.)

Lietuvių Tautinių šokių šventė.

Liepos 27-30 d. Hollywood Hills, CA, įvyko 87-asis Lietuvos Vyčių seimas.

Rugpjūčio 15-25 d. Italijoje įvyko XV Pasaulio jaunimo dienos.

Rugpjūčio 15-20 d. Viniuje įvyko X-asis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimas. Dalyvavo 129 Lietuvių Bendruomenių bei Jaunimo Sąjungų pirmininkai ir rinkti atstovai iš 28 kraštų.

Rugpjūčio 18 - 20 d. Sintautuose, Šakių rajone įvyko Pasvalio sintautiečių suvažiavimas.

Rugsėjo 2 d. Kaune, po pėsčiųjų tltu Karaliaus Mindaugo lakūnas Jurgis Kairys savo lėktuvu praskrido ratais aukštyn. Skrydį stebėjo daugiau kaip 100 tūkstančių žiūrovų.

Rugsėjo 5-10 d. Dainavoje, MI, įvyko 44-oji Lietuvių studijų savaitė, surengta Lietuvių Fronto bičiulių.

Lietuvoje pradeda veikti penki nauji policijos komisariatai

Elektrėnuose, Kalvarijoje, Kazlų Rūdoje, Rietave ir Pagėgiuose pradeda veikti nauji policijos komisariatai (PK).

Pasak Policijos departamento pranešimo, įkurtų komisariatų vadovams pavesta perimti jiems priskirtas teritorijas, nusikaltimų, padarytų perimamose teritorijose, baudžiamąsias bylas bei kitus dokumentus, būtinus policijos uždaviniams ir funkcijoms vykdyti.

Kol naujai įsteigtuose policijos komisariatuose bus sukomplektuotas jų personalas, visus policijos uždavinius ir funkcijas jų teritorijose laikinai atliks Marijampolės, Trakų, Šilutės ir Plungės policijos komisariatai, o įkurtieji komisariatai pilnai funkcionuoti pradės nuo 2001 metų kovo 1 dienos.

BNS

Gruodžio 3 d. Šv. Kazimiero parapijos salėje, Los Angeles, CA, įvyko 35-oji Lietuvių Fronto Bičiulių Los Angeles sambūrio surengta literatūros popietė. Šįsyk joje dalyvavo Lietuvos rašytoja Vytautė Žilinskaitė.

Gruodžio 13 d. paskelbta, jog respublikonų kandidatas George W. Bush taps 43-uoju JAV prezidentu. Rinkimų baigtis buvo nulemta po penkias savaites trukusio ginčo. Demokratas Al Gore gruodžio 13 d. naktį pripažino savo pralaimėjimą ir pasveikino buvusį varžovą su pergale.

Gruodžio 15 d. paskelbti šių metų Nacionalinės premijos laureatai. Tai dailininkai Eugenijus Cukermanas, Adomas Jassovskis ir Dalia Kasčiūnaitė, rašytojai Tomas Venclova, Nijolė Miliauskaitė ir Romualdas Ganauskas, dirigentas Juozas Domarkas, operos dainininkė Irena Milkevičiūtė ir aktorius Vladas Bagdonas. Premijos paskirtos už reikšmingus pastarųjų penkerių metų darbus.

Sėkmingas piknikas

Tarsi Atlanto vėjai supūtę gausą svečių iš įvairiausių apylinkės vietovių į gražų Carlin Beach parką lapkričio 4 d., kur įvyko "Dainos" choro dirigento Jono Samoškos ir visų choro narių iniciatyva suorganizuotas piknikas. Jautėsi pakili nuotaka po vasaros nesimačiusių floridiečių tarpe, kurią jaunatviška energija dar skaidrino apie 20 naujųjų ateivių, neseniai atvykusių į šias apylinkes.

Dirigento Jono Semaškos entuziazmas, neišsamiama energija, kūrybingų idėjų tiek muzikoj, tiek gyvenime gausa ir sumanumas šį pikniką darė tikrai įsimintinu.

Visi čia buvo gražiai pasveikinti, skaniai pavaišinti, maloniai nuteikti. Vaikučiai, o ir

suaugusieji turėjo progos prisiminti jau pamirštus žaidimus. Rengėjų komiteto narės bei vyr. šeimininkės Nelė Kazlauskienė, Vanda Majauskienė ir Apolina Staškūnienė buvo apdovanotos gėlėmis. Po kelių nuotaikingų valandų dalyviai skirstėsi geroj nuotakoj, o choristai dar geresnė, nes dabar žinom, jog žmonės nori dainos, tad mums bus smagu toliau dainuoti. Reikalingos repeticijoms patalpos nuomą bei kitas susidarančias išlaidas.

Dainos choro dirigentas ir visi choro nariai dėkoja visiems dalyvavusiems.

Rim. L.

A.ŲA. VYTAUTUI LAUGALIUI

mirus, giliai užjaučiame žmogų JADVYGĄ, sūnų ROBERTĄ su šeima, seserį BIRUTĘ AŠBERGIENĘ, dukterėčią RAMONĄ ir draugę liūdime.

Ona Baltutienė;
dukros Živilė ir Dalia

A.ŲA.

EDVARDAS SENKUS

mirė 2000 m. gruodžio 16 d., sulaukęs 87-rių metų amžiaus. Nuliūdę liko duklė AUDRONĖ ir giminės Lietuvoje ir Lenkijoje.

A.ŲA.

VYTAUTAS LAUGALIS

Palaidotas 2000 m. gruodžio 16 d. Dangaus Vartų kapinėse Putnam, CT.

Nuoširdžiai dėkojame Nekalto Prasidėjimo sėselėms už parodytą nuoširdumą, gražią palydą giesmėmis ir puikiai paruoštus pietus. Dėkojame kun. A. Diškevičiui už maldas prie kapo. Nuoširdžiai dėkojame visiems, dalyvavusiems paskutiniame atsisveikinime, šv. Mišiose ir laidotuvėse. Dėkojame už pareikštą užuojautą žodžiu ir raštu, už užprašytas Mišias, gėles prie velionio karsto. Ačiū visiems, Vytauto atminimui aukojusiems Nekalto Prasidėjimo sėselių vienuolynui.

Nuliūdime liko žmona JADVYGĄ, sūnus ROBERTAS, 3 anūakai, viena proanūkė, sesuo Birutė Ašbergas, dukterėčia Ramona ir daug giminų Lietuvoje.

Liūdinti šeima

GAMTA ir GAMTOSAUGA rašytojo akimis

(atkelta iš 4 psl.)

Vasiliausku... Suderinami, ir dar kaip. Visa gamtosauga prasidėjo nuo kažkokio mokslinio požiūrio - nuo Ivanausko, o ne nuo Vaižganto. Dabar toji draugija daugiau nori pasirodyti, kad kažką veikia - kad matytų visi, fotografuotų, filmuotų.

A.B. Ekologija, gamtos apsauga - tai tema be galo. Gal pabaigoj grįžkim prie piemenystės, kurią minėjai. Ar Tau natarodo, kad ir šiais laikais kiekvienam vaikiui praverstų bent keli mėnesiai piemenystės, kad pradėtų kitaip jausti ir matyti gamtą? O žinom dabar neva daug apie ekologiją, tolimiausių kraštų gamtą - iš TV, knygų, spaudos. Bet tos žinios "šaltos", toli nuo empirinių pajautų, suvokimo.

R.S. Taip, gamtos dabar mokomės iš antrinės tikrovės. O pirminės nieks nepakeis. Štai po mano langais mokyklos kiemas - visi medžiai aplaužyti. Jei mokytojai būt geri, tai mokyti vaikus sodinti, prižiūrėti tuos medžius. Kai grįžti į Vilnių iš kelionių, visad matai, kad šio miesto medžiai it kankiniai. Buvau įvairiose šalyse, bet tokios nepagarbos miesto medžiams niekur nemačiau.

Gamtosaugoj naujos idėjos turėtų sklisti kaip tik iš tų Aplinkos ministerijos rūmų. Bet kur jos? Pavyzdžiui, imkim peizažą - kokia tai didelė vertybė. Prancūzijoje vietovė prie arlio, kur tapė Gogenas, paskelbta draustiniu. Nieko ten nekeičia, nestato. Medžiai fofografuojami, kai pasensta, atkuriami ir formuojami pagal nuotraukas tokie pat. Kad išliktų dvasia. Pas mus imkim Čiurlionį - kas pasirūpins jo peizažų išsaugojimu Druskininkuose.

A.B. Kažkada parkotyrimas K. Labanauskas bandė įvesti publicistiką, gamtinę literatūrą "gamtosakos" terminą. Bet šandien menkai bereikia rašytojų, rašančių "sudėtingesnius" apmąstymus apie gamtą ar gamtosaugą - nuo, tarkim, retų rūšių meninio aprašymo iki filosofinių dalykų.

R.S. Tokia literatūra visada buvo reikalinga. Gamta pati yra filosofiška.

Štai grįžau iš Amerikos ir sužinojau, kad mirė Vladas Dautartas. Jis buvo jau vyresnės kartos rašytojas. O literatūroje pasigendų šviežesnio, naujesnio požiūrio į ekologiją. Bet jau kelinta karta, kaip naujų ekologinės pakraipos rašytojų neatsiranda. Kur jie?

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: Darbininka@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Trys Karaliai - JAV švenčiami sekmadienį, sausio 7 d.

"Darbininko" Redakcija ir Administracija nuoširdžiai dėkoja visiems, sveikinusiems raštu, asmeniškai ir telefonu šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų progą.

Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos Direktorių metinis posėdis įvyks š. m. vasario 3 d. Religinės Šalpos patalpose, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY.

Viešpaties Atsimainymo parapijos žinios

Kalėdų švenčių pamaldos mūsų bažnyčioje praėjo labai gražiai. Gruodžio 24 d. 5 val. vak. **"Christmas Pageant"** Mišių metu, vaikučiai gražiai inscenizavo Marijos ir Juozapo keičionę i Betliejų. Dėkojame Marijai Wierbicki už vaikų paruošimą. O Bernelių mišių metu, t. y. 12 val. nakties girdėjome gražų koncertą; dėkojame solistei **Angelei Kiaušaitėi**, smuikininkui **Donatui Stančiauskui**, muzikams **Virginijai ir Astai Barkauskams**, jungtiniam Apreiškimo ir V. J. Atsimainymo parapijų **chorui** už gražų Kalėdinių giesmių giedojimą.

Parapijos organizacijos sausio mėnesį **renkasi** po 10 val. r. mišių **sekančia tvarka**: St. Ann's Rosary Society - sausio 7, Holy Name Society - sausio 14. Parapijos jaunimas atlieka skaitinius sausio 21 d. 10 val. mišių metu. Tą pačią dieną yra švenčiamos vedybinės sukaktys ir gimtadieniai, kurie išpuola sausio mėnesį.

Lietuvos vyčių 110 kuopos susirinkimas įvyks **sausio 28 d.** parapijos salėje tuojau po 11:30 val. lietuviškų mišių.

Klaidos atitaisyimas

Švenčių sveikinime liko korektūros klaida, už kurią nuoširdžiai atsiprašome. Teisingas sveikinimo tekstas turėjo būti toks:

Juozas ir Irena Rasiai, Cambridge, MA, Kalėdų švenčių proga sveikina gimines, draugus ir pažįstamus ir linki sveikų, laimingų ir sėkmingų Naujųjų Metų.

JAV LB Brooklyno-Queens apylinkės valdyba

maloniai kviečia |

Sausio 13-sios įvykių dešimties metų sukakties
MINEJIMĄ

š. m. sausio 14 d.

Apreiškimo parapijos bažnyčioje 10 val. ryto mišios už žuvusius

Po jų - Minėjimas apylinkės parapijos salėje.
Kalbės Lietuvos gen. konsulas dr. R. Morkvėnas, tų įvykių liudytojas. Bus rodomas video filmas.
Po minėjimo užkandžiai
Įėjimas - laisva auka.

Gerbiamiems

p.p. **Joanai ir Antanui Pumpučiams**

Amerikoje

Tegul meilė ir šiluma

apgaubia Jūsų namus **KUČIŲ VAKARĄ.**

Tegul linksmas ir kupinas paslapčių išaušta šv. Kalėdų rytas.

Tegul sveikata, džiaugsmas ir sėkmė dovanoja kiekvieną 2001-ųjų metų dieną!

Dėkinga **Straukų šeima**

Lietuva

Vyskui Pranciškui Braziui, MIC, atminti

Šiuo straipsniu norime prisiminti vyskupą Prancišką Brazių, MIC, kuris 1965 m. vasario 14 d. buvo popiežiaus Pauliaus VI konsekruotas vyskupu ir paskirtas pirmuoju ganytoju visiems Europos lietuviams, gyvenantiems už tėvynės ribų.

Red.

Pranciškus Brazys gimė 1915 m. vasario 18 d. Balsupio kaime (dabar Keturvalakių parapija). Mokėsi Marijampolėje ir Kaune. I marijonų vienuoliją įstojo 1932 m., dar tebesimokydamas Marijonų gimnazijoje. Marijampolės marijonų namuose atliko noviciatą ir 1933 m. rugpjūčio 15 d. davė vienuolinius įžadus. Po trejų metų - 1937 m. Pr. Brazys davė amžinuosius įžadus. Tais pačiais metais Romoje Angelicum universitete įsigijo filosofijos licencijato laipsnį ir 1937-38 m. Kaune marijonų privačiame filosofijos institute dėstė filosofiją bei psichologiją. 1939 m. redagavo "Šaltinį", 1937-40 m. išspausdinti periodikoje ("Židinyje", "Vaidilutėje") jo straipsniai subtiliai nagrinėjo žmogaus prigimtį, jos paskirtį. 1940 m. išėjo jo monografija "Pijus XII".

1940 m. Pr. Brazys vėl išvyksta į užsienį gilinti mokslo žinių. Studijuoja teologiją Romos Angelicum universitete ir Čekoslovakijoje. 1942 m. gruodžio 19 d. Prahoje įšventinamas kunigu. Baigęs teologijos studijas Prahos universitete, žinias dar gilino Wuerzburgėje. 1946 m. gavo teologijos daktaro laipsnį už disertaciją "De adoptione divina". 1947-48 m. kun. Pr. Brazys buvo Romos marijonų noviciato vedėju, bet mokslą gilino toliau. Už disertaciją "De ideologia secundum modernos et secundum significationem 'ideae' apud S. Thomas" jam suteiktas filosofijos daktaro laipsnis. Taip apsiginklavęs žiniomis ir kupinas noro skelbti Evangeliją tiems, kurie nėra iš girdėję, ir tarnauti savo tautiečiams išeivijoje, jaunas kunigas vienuolis išvyksta į lietuvių marijonų misiją Argentinoje. Čia, Avelanadoje, drauge su kitais, kun. Pr. Brazys sušaukia susirinkimą spaudos reikalams. Tada nutariama leisti laikraštį "Laikas", kurio redaktoriumi išrenkamas Pr. Brazys. Sumanaus redaktoriaus vadovaujamas, šis laikraštis užėmė stiprias pozicijas tarp Argentinos lietuvių, o vėliau pasiekė ir lietuvių Brazilijoje bei Urugvajuje. "Laiką" jis redagavo iki 1952 m.

1949 m. Pr. Brazys paskiriamas Avelanados marijonų namų vyresniuoju ir Aušros Vartų parapijos klebonu. Nuo 1953 m. kun. Pr. Brazys buvo Argentinoje dirbančių lietuvių kunigų sielovados direktorius.

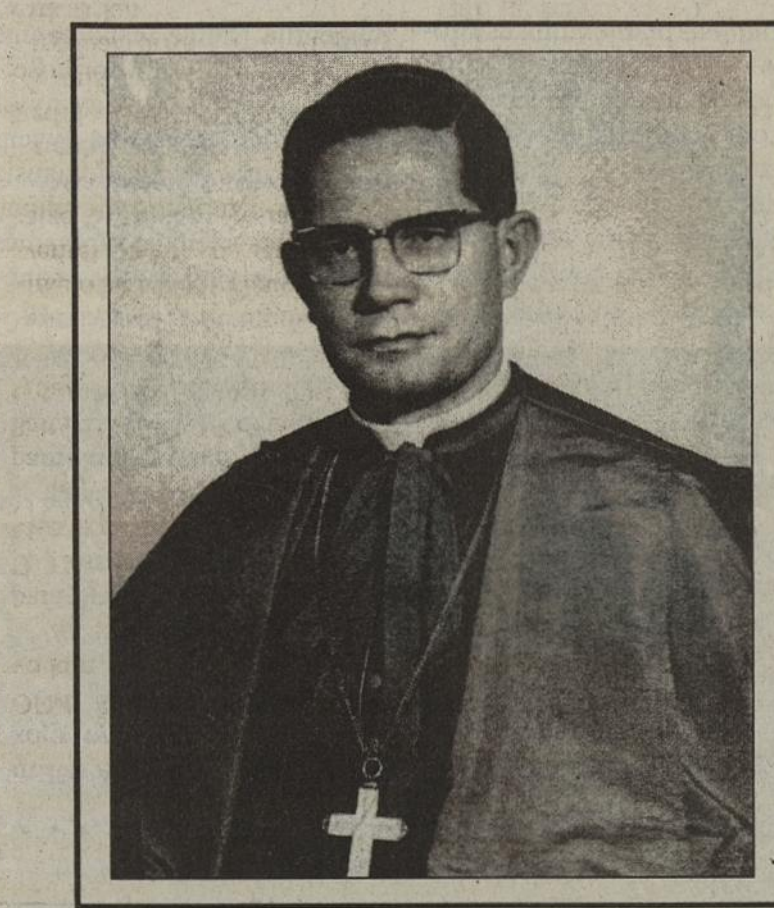
"Tyliąją naktį" ... Bernelių mišios Apreiškime

Anksčiau pagal tradiciją Apreiškimo parapijos bažnyčioje Brooklyn, NY, Bernelių mišios būdavo aukojamos Kučių naktį 12 val. Parapijiečiams pageidaujant, laikas pakeistas - dabar Bernelių mišios aukojamos 10 val. vakaro.

Įžengus į bažnyčią, tuoj krito į akis šventiška išpuošta bažnyčios vidus. Ant visų kolonų, kurios sujungtos storų eglišakių pynėmis, kaboją dideli vainikai, o didžiojo altoriaus abiejose šonuose puikavosi Kalėdų eglutės. Mišių stalas išpuoštas raudonomis poinsetijomis.

9:30 val. vakaro, t. y. pusę valandos prieš mišias, kaip įprasta, parapijos choras, diriguojant Astai Barkauskienei, pagiedojo visą eilę kalėdinių giesmių. Smuikininkas Donatas Stančiauskas solo atliko tris kūrinius. Muz. Virginijus Barkauskas, Maspetho V. J. Atsimainymo par. vargonininkas, vargonų muzika palydėjo ir chorą, ir smuikininką.

Jau septinti metai Bernelių

Vyskupas Pranciškus Brazys, MIC

Marijonų kongregacijos vadovybė 1957 m. jį pakviečia į Romą vykstančią generalinę kapitulą, kur jis išrenkamas vyriausiojo vadovo (generolo) padėjėju. Pasibaigus šešerių metų kadencijai, 1963 m. pakartotinai išrenkamas į šį postą.

Popiežius Paulius VI 1964 m. gruodžio 1 d. Pr. Brazių nominuoja Cellos titulinių vyskupų, o 1965 m. vasario 14 d. Romoje jis konsekruojamas vyskupu ir paskiriamas ganytoju visiems Europos lietuviams, gyvenantiems už tėvynės ribų.

Naujasis vyskupas Europos lietuviams buvo mažai žinomas, nes iki paskyrimo vyskupu jis daugiausia darbavosi savo vienuolinėje šeimoje arba tolimoje Argentinoje. Todėl suprantamas buvo jų susidomėjimas naujojo ganytojo asmenybe. Tai naujas katedros, nei vyskupiško sosto, o tik vyskupišką lazda ir popiežiaus padovanotą vyskupišką kryžių, jis, kaip pirmųjų amžių vyskupai, leidosi lankyti jo globai pavestųjų.

Aplankęs pagrindines Europos lietuvių kolonijas ir pabuvojęs Amerikoje, vysk. Pr. Brazys rudenį susepėjo grįžti į Romą ir dalyvauti II Vatikano susirinkimo 4-oje (paskutinėje) sesijoje.

Gera mokėdamas lietuvių kalbą, Pr. Brazys dar prieš šią paskutinę II Vatikano sesiją buvo susirūpinęs liturginių tekstų vertimu į lietuvių kalbą. Labai rūpes-

tingai peržiūrėdavo pateiktus apeliacinių tekstų vertimus. Jis buvo labai jautrus geram stiliui, gerai kalbėjo, ieškojo, kiek įmanoma, tobulėsnių išraiškos formų, nesitenkino pažodiniu vertimu. Todėl po II Vatikano susirinkimo, planuodamas tolimesnius savo darbus, vysk. Pr. Brazys ketino tęsti liturginių tekstų vertimo tobulinimą, ruošti naują geresnį šv. Rašto vertimą ir pasirūpinti nauju katekizmu savo tautiečiams.

Savo susitikimuose su tikinčiais naujasis vyskupas daug kalbėdavo. Jis moko kalbėti paprastai, vaizdžiai, visiems suprantamai, sklandžiai lietuvių kalba ir kartu pasakyti labai daug. Atskleisti giliausią religijos bei moralės tiesas. Kalbėdavo tarsi mąstydamas, ir skatindavo klausytojus nejučiomis drauge su juo susimąstyti, išgilinti į pateikiamą mintį.

Kiek laikas leido, noriai vėsdavo rekolekcijas, laikydavo pamaldas, klausydavo išpažinčių. Atsakingos vyskupiškos pareigos pasirodė per sunki našta Pr. Braziui trapiai sveikatai. Vos dvejus metus išbuvęs vyskupu 1967 m. birželio 9 d. jis staiga, ištiktas širdies smūgio, mirė Romoje, marijonų koplyčioje.

Vysk. Pr. Brazys yra vienas iš garbingiausių Lietuvos vyskupų, pasižymėjęs giliu protu, humanizmu, sugebantis giliai Dievo meilę jungti su žmogiška, draugiška, nuolankia artimo meile. Tai ne visuomet pavyksta einant aukštas pareigas. Nenuostabu, kad jis buvo toks populiarus ir mylimas tikinčiųjų, kuriems buvo tekę jį geriau pažinti.

Sutrumpinta iš XXI amžiaus

SKELBIMAI

Tik 33 centai už minutę skambinant i Lietuvą; 8,9 cento - JAV. Pigu. Patrauklu. Patikima. Jokių mėnesinių mokesčių. Tarptautinė telefono bendrovė IE COM aptarnauja lietuvius nuo 1983 metų. Teiraukitės lietuviškai 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk.)

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping - maintenance) bendrovės savininkas Washington, DC, ieško dviejų darbininkų, kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokestis \$6.00 į val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373.

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, lietuviškoje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų globoje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT 06277.

Išnuomojamas pilnai apstatytas butas savaitgaliams arba ilgesniam laikui **Catskill kalnuose**, netoli Belleayr, NY, gražioje vietovėje. Du miegamieji su paklotom lovom, virtuvė su indais ir šaldytuvu, salonas su TV, vonios kambarys su "Whirl-pool". Skambinti tel. (718) 777-2768 arba (845) 254-4545. E-mail: kjkatinas@earthlink.net

Moteris iš Lietuvos ieško darbo. Gali šeiminkauti ir prižiūrėti vaikus, senelius, ligonius; gali valyti butus. Turi partitės siuvėjos darbe. Sutinka vykti į Floridą. Norėtų gyventi šeimoje. Skambinti tel. 718 435-1067. Prašyti Daiva. (sk.)

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojos:

Elenos Skladaitienės atminimui, Waterbury, CT, aukojos:
Birutė Bernotienė - 25 dol.;
Angela Skladaitis - 50 dol.;
Vincas Skladaitis - 50 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Pažymėkite, kad tai Jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

Kerpu, šukuoju, darau pusmetinius sušukavimus. Regina Savickaitė, 84-20 96th St., Woodhaven, NY. 718 805-3612.

"Vilties" siuntinių agentūra praneša, kad konteineriai su siuntėju šventinėmis dovanomis jau išsiųsti i Lietuvą. Gruodžio mėnesį konteineris nebuvo išsiųstas.

Kas nespėjote paruošti siuntinio, galite pasiųsti pinigų. Apie šias sąlygas skaitykite **VILTIES** skelbime **šeštame lapelyje.**

VILTIES atstovas New Yorke yra Algis Jankauskas, tel. 718-849-2260. Jis suteiks Jums įvairiausių informacijų apie **VILTIES** agentūros teikiamas paslaugas.

Atlantic Express Corp., siuntinių i Lietuvą persiuntimo bendrovė, vėl priims siuntinius **šeštadienį, 2001 sausio 13 d. nuo 12 iki 1 val. p.p.** Kultūros židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. **1-888-205-8851.**

Parduodamas dviejų kambarių butas Vilniaus miesto centre, senamiestyje, netoli Katedros aikštės, ramioje vietoje. Kaina 70,000 dol. Butas galėtų būti įrengtas pagal pirkejo pageidavimus. Skambinti i Chicago tel. (312) 491-0492 po 7 val. vak. (sk.)

p. palys